TUUTORI -MATKAOPAS YLIOPISTOMAAILMAAN

OPISKELIJATUUTOROINTI MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLISESSÄ TIEDEKUNNASSA VUONNA 2011 JA TULEVAISUUDESSA

Eeva Miettinen
Helsingin Yliopisto
Matematiikan ja tilastotieteen laitos
Pro gradu -tutkielma
Ohjaaja Taina Kaivola
Tarkastajat Taina Kaivola ja Juha Oikkonen

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty	Laitos/Institution– Department
Matemaattis-luonnontieteellinen	Matematiikan ja tilastotieteen laitos

Tekijä/Författare – Author
Eeva Miettinen

Työn nimi / Arbetets titel – Title
Tuutori –matkaopas yliopistomaailmaan

Oppiaine /Läroämne – Subject
Matematiikka, aineenopettajan koulutus

Työn laji/Arbetets art – Level	Aika/Datum – Month and year	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages
Pro gradu	Toukokuu 2012	60 sivua ja 6 liitettä

Tiivistelmä/Referat – Abstract

Opiskelijatuutorointi on oleellinen osa opintojen aloittamista. Opiskelijatuutorit vastaavat ensimmäisten viikkojen ajan suurelta osin yliopisto-opintonsa aloittavien opiskelijoiden ohjaamisesta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää , millaista opiskelijatuutorointi on Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellissä tiedekunnassa ja sitä, miten toimitaa voisi kehittää. Ensimmäisen kysymyksen kohdalla selvitettiin tuutoroinnin keskeisimpiä tavoitteita, tuutoroinnin roolia laitoksella ja sitä mikä tekee tuutoroinnista onnistunutta. Toisen kysymyksen kohdalla selvitettiin tuutoroinnin vahvuuksia ja haasteita, sekä tarkasteltiin kehitysehdotuksia.

Tutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2011 lomakehaastatteluin ja kyselylomakkein tuutoreilta (N=93), tuutorivastavilta (N=11), laitosten tuutorivastuuhenkilöiltä (N=8) ja uusilta opiskelijoilta (N=155). Uusia opiskelijoita lukuun ottamatta aineisto kattaa lähes kokonaan perusjoukon. Aineiston analyysissä käytettiin aineistolähtöistä sisällön analyysiä, jonka avulla aineistosta nostettiin esille tutkimuskysymysten kannalta oleelliset asiat.

Tulosten perusteella tuutorointia pidettiin hyvin tärkeänä sekä opiskelijoiden että laitosten näkökulmasta. Keskeisimmiksi tavoitteiksi nousivat uusien opiskelijoiden tutustuttaminen niin fyysiseen kuin sosiaaliseenkin ympäristöön. Tärkeän osan tuutorointia muodostivat ryhmän tarjoama vertaistuki ja tuutoreiden antama käytännönläheinen tieto opinnoista ja opiskelusta.

Tämän tutkimuksen perusteella tuutorointia tulisi kehittää entistä monipuolisemmaksi ja tavoittavammaksi. Lisäksi tulisi panostaa yhteistyöhön tuutoreiden kesken ja muiden tahojen kanssa. Myös tiedotukseen olisi jatkossa panostettava entistä enemmän. Koulutuksilta toivottiin enemmän käytännöllisiä ja konkreettisia neuvoja.

Avainsanat – Nyckelord – Keywords
opiskelijatuutorointi, vertaistuki, tuutori, opintojen aloittaminen

Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited
Helsingin yliopiston kirjasto, Kumpulan kampuskirjasto

Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information

Sisällysluettelo

1. Johdanto 1
2 Katsaus teoreettiseen viitekehykseen 3
2.1 Konstruktivistinen oppimiskäsitys 3
2.2 Lähikehityksen vyöhyke 4
2.3 Vertaistuki ja -tuutorointi 6
2.4 Yliopisto-opintojen aloittaminen ja ohjaus 7
2.5 Opiskelijan ensimmäinen vuosi -projekti 8
3 Opiskelijoiden ohjaus matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa 10
3.1 HOPS-ohjaus 10
3.2 Opettajatuutorointi 11
3.3 Opiskelijatuutorointi 12
3.4 Ohjaajatuutorointi 13
4 Tuutorointi käytännössä vuonna 2011 16
4.1 Tuutorivastaavat 16
4.2 Tuutorikoulutukset 2011 16
4.3 Tuutori, tuutoripari vai tuutoriryhmä? 20
4.4 Uusien opiskelijoiden jako tuutoriryhmiin 22
5 Tutkimuksen tarkoitus ja toteuttaminen 25
5.1 Tutkimuskysymykset 25
5.2 Tutkimuksen toteuttaminen ja tutkimusmenetelmät 25
5.3 Aineiston analyysi 28
5.4 Luotettavuustarkastelu 29
6 Tulokset 30
6.1 Tuutoroinnin keskeiset tavoitteet – opastusta yliopistomaailmaan 30
6.2 Onnistunutta tuutorointia -hyvin suunniteltu on puoliksi tehty 33
6.3 Tuutorit laitoksilla -korvaamaton voimavara 37
6.4 Tuutoroinnin kehitysehdotuksia -enemmän, paremmin ja useammin 39
6.5 Tuutoroinnin vahvuudet ja haasteet -vertaistukea ja tiedotusta 49
7 Pohdinta 52
Lähteet 58
Liitteet 61
Liite 1 Tuutorivastaaville esitetyt kysymykset
Liite 2 Laitoksilla tuutoroinnista vastaaville esitetyt kysymykset
Liite 3 Tuutorointisuunnitelman ohje
Liite 4 Taustatietolomake tuutoriryhmien jakoa varten
Liite 5 Tuutoriraportti, e-lomake
Liite 6 Fuksipalaute, e-lomake

1. Johdanto

Kokemukseni yliopistossa annettavasta ohjauksesta ovat erinomaisia. Olen aina tiennyt, keneltä voin kysyä apua, jos olen sellaista tarvinnut ja aina olen apua myös saanut. Apua on myös tarjottu ilman, että olen sitä varsinaisesti asianosaiselta kysynyt. Matematiikan ja tilastotieteen laitoksen ohjauskäytännöt vaikuttavat siis ainakin minun kohdallani onnistuneilta ratkaisuilta. Järjestelmä on tehty läpinäkyväksi, ohjausta on runsaasti tarjolla ja henkilökunta vaikuttaa aidosti kiinnostuneelta siitä, miten opiskelija opinnoissaan pärjää.

Olen aina ollut kiinnostunut opettamisesta ja ohjauksesta, erityisesti silloin jos siinä on jotain ongelmia. Työ matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan tuutorisihteerinä on ollut mielenkiinoista ja antoisaa. Jo alkuvaiheessa talvella 2011 ihmettelin, kun oikein kenelläkään ei tuntunut olevan selkeää kuvaa siitä, miten opiskelijatuutorointi oikeastaan on järjestetty kullakin laitoksella. Minkälaisia erilaisia käytäntöjä on käytössä ja mitkä niistä toimivat? Millainen opiskelijatuutorointi onnistuu ja miksi? Mitä opiskelijatuutoreilta oikeastaan vaaditaan ja toivotaan laitoksen ja uusien opiskelijoiden taholta? Kysymyksiä tuntui olevan huomattavasti enemmän kuin vastauksia. Vaikka jokainen tuutorisihteeri varmasti onkin samoja kysymyksiä pohtinut ja todennäköisesti löytänyt vastauksiakin, tuntui, että tieto ei ole siirtynyt eteenpäin niin, että olisin sitä voinut hyödyntää.

Kun Taina Kaivola tarjoutui ohjaamaan opiskelijatuutoroinnin kehittämistä koskevaa Pro gradu -tutkielmaani, tartuin tähän välittömästi. Opiskelijatuutoroinnin kehittäminen tuntui koko tiedekunta tasolla tärkeältä ja ajatus on vain tutkimuksen edetessä voimistunut. Yliopisto, tiedekunta ja laitokset pyrkivät monilla eri tavoilla kehittämään opetustaan ja sitouttamaan opiskelijoita yhä paremmin opintoihin. Opiskelijatuutorointi on oleellinen osa tätä kehitysprosessia.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on muodostaa kuva siitä, mitkä ovat opiskelijatuutoroinnin tavoitteet. Lisäksi haluttiin kartoittaa sitä, miten tällä hetkellä opiskelijatuutoroinnin parissa työskentelevät ihmiset haluaisivat tuutorointia kehitettävän.

Koska koin, että tietoa tämän hetkisistä käytännöistä tulisi saada dokumentoitua, tässä tutkimuksessa tarkastellaan vuonna 2011 järjestettyä opiskelijatuutorointia. Eri tahojen

tehtäviä ja vastuualueita on kuvattu lyhyesti. Koska opiskelijatuutoroinnin parissa työskentelee tuutorit mukaan luettuna yli sata henkeä, selkeä työnjako helpottaa asioiden sujumista. Käytänteet ja koulutusten sisällöt ovat muuttuneet vuosittain jonkin verran, mutta pääpiirteittäin tuutorikoulutukset ovat sisältäneet nyt kuvatut teemat.

Opiskelijatuutorointi on osa ensimmäisen vuoden ohjausta ja oleellinen osa uuden opiskelijan kotouttamista ja sitouttamista laitokselle. Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan tavoiteohjelmien mukaan ohjauksen ja opetuksen kehittäminen ovat keskeisiä asioita (Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan tavoiteohjelma 2010–2012, 2010). Koen, että tuutorisihteerin työn ja tämän työn myötä olen voinut olla osaltani vaikuttamassa tuohon kehitykseen.

2 Katsaus teoreettiseen viitekehykseen

Tässä tutkimuksessa taustateorian rungon muodostaa konstruktivistinen oppimiskäsitys ja tarkemmin sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys sekä lähikehityksen vyöhykkeen käsite. Nämä vallitsevat paradigmat valittiin, koska niiden avulla voidaan tarkastella ja selittää tuutoroinnin kannalta oleellisia ilmiöitä ja asioita oppimisesta ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

2.1 Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan oppijalla on aktiivinen rooli. Oppiminen nähdään prosessina, jossa oppija muokkaa tietorakenteitaan saamansa uuden tiedon pohjalta. Oppija havainnoi ympäristöään ja käsittelee saamaansa informaatiota. Oppija muovaa saamastaan informaatiosta itselleen merkityksellisiä ja kiinnostavia asioita ja suhteuttaa ne aikaisemmin oppimaansa, oppija ”konstruoi” eli rakentaa tietoa. Jos ympäristöstä saatu informaatio muokkaa tai laajentaa aikaisempia tiedon rakenteita pidemmäksi ajaksi, on tapahtunut oppimista. (Rauste-von Wright, 1994)

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä tietoa ei nähdä tietäjästä irrallisena objektiivisena totuutena, jota esimerkiksi opettaja levittää ja jakaa (vrt. behaviorismi esim. Tynjälä, 2002, 29), vaan tieto on subjektiivista ja jokaisen täytyy prosessoida tieto uudelleen sovittaakseen sen omiin aikaisempiin tietoihinsa ja muodostaa oma näkemyksensä. Tieto on siis jotain, mitä yksilö tai yhteisö on havainnut vastaavan vallitsevaa todellista tilannetta. Käsityksiä voi siis olla useita, ja tieto voi muuttua saataessa uutta informaatiota tilanteesta. Oppijan tulisi myös tiedostaa tiedon muuttuva luonne, jotta hän osaa arvioida, miten luotettavana hän voi uutta tietoa pitää ja pitäisikö hänen muokata käsitystään asiasta uuden tiedon perusteella. (Rauste-von Wright, 1994; Tynjälä, 2002; Kauppila, 2007; Nevgi & Lindblom-Ylänne, 2009)

Oppimisprosessiin vaikuttavat aina opetettavan asian lisäksi voimakkaasti kulttuuri, ympäristö ja tilanne, missä opetusta annetaan. Oppijan oppimisen kannalta keskeisessä asemassa ovat aikaisemmat tiedot ja niiden rakentuminen. Puhutaankin skeemoista, eli sisäisistä malleista, jotka muodostuvat tyypillisistä piirteistä tai toimintatavoista. Tultaessa uuteen tilanteeseen oppija suhteuttaa havaintonsa aikaisempaan tietoon ja toimii sen pohjalta. Uusi informaatio joko vahvistaa sitä, että on valittu oikea skeema, muokkaa sitä, tai huomataan, että on toimittu väärien oletusten pohjalta. Oleellista on skeeman valinnan

pohjalta tehtävä ennakointi ja se, että uusia havaintoja etsitään tukemaan valittua skeemaa. Aikaisempi tieto ja sen rakentuminen vaikuttavat siis oleellisesti uusien asioiden oppimisen ohjaamalla oppijan havaintoja. (Rauste-von Wright, 1994)

Sosiokonstruktivismi on konstruktivistisen oppimiskäsityksen suuntaus, joka painottaa sosiaalisen vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitystä oppimisessa. Oppiminen nähdään sosiaalisena vuorovaikutuksena, jossa yhteisön ja sen jäsenten yhdessä muodostamat käsitykset vaikuttavat siihen, miten yksilö muodostaa omia käsityksiään. Sosiokonstruktivismin mukaan oppiminen tapahtuu aina jossain sosiokulttuurisessa ympäristössä, joka vaikuttaa oppimiseen. Sosiokonstruktivistisessa oppimiskäsityksessä oppijalla on korostetun tärkeä rooli aktiivisena oppijana ja tiedon luojana. Yksilön tietojärjestelmä nähdään myös osana yhteisön yhdessä muodostamaa tietojärjestelmää. Yksilö rakentaa tietojärjestelmäänsä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja näin ollen oppiessaan uutta tietoa on myös omalta osaltaan muokkaamassa yhteisön yhteisesti muodostamaa tietoa. (Kauppila, 2007, 47–52)

Koska oppijan rooli muuttuu passiivisesta vastaanottajasta aktiiviseksi tiedon hankkijaksi, myös opettajan rooli muuttuu tiedon jakajasta kohti ohjaajan roolia. Opettaja auttaa aktiivista oppijaa ohjaamalla tiedon hakua. Opettajalta vaaditaan osaamista myös oppimistilanteiden rakentamisessa siten, että ne tukevat oppijan aktiivista roolia ja tuovat opetukseen mukaan sosiaalisia elementtejä. Vaikka oppijalla onkin aktiivinen rooli omassa oppimisessaan, se ei tarkoita sitä, että opettajan merkitys oppimisprosessissa vähenisi, opettajan tehtävänä on asettaa tavoitteita, antaa palautetta, ohjata ja auttaa edelleen. Opettaja nähdään eräänlaisena tuutorina, joka ohjaa ja opastaa oppijaa. Opettaja vastaa myös siitä, että tehtävät ovat sopivan haastavia, jotta oppija voi suoriutua niistä riittävän tuen avulla (ks. lähikehityksen vyöhyke).

2.2 Lähikehityksen vyöhyke

Yksi tunnetuimpia kasvatustieteen tutkijoita ja teoreetikko on venäläinen Lev Vygotski. Hänen kehittämänsä teoria kuvata ihmisen oppimista on maailman laajuisesti tunnettu ja tunnustettu teoria. Vygotski (1982) kuvaa ihmisen oppimista erilaisten vyöhykkeiden avulla. Tärkein vyöhyke on lähikehityksen vyöhyke, joka on Vygotskin mukaan ainoa, missä tapahtuu oppimista. Sellaiset asiat, joita osaamme tehdä itsenäisesti ilman apua, eivät edistä

oppimista, niiden toistaminen ei lisää osaamistamme. Tätä Vygotski kutsuu tosiasialliseksi kehitystasoksi, johon siis kuuluvat ne asiat, joita jo osataan suorittaa hyvin ilman ulkopuolista apua. Jotta tosiasiallinen kehitystaso nousisi, täytyy harjoitella sen ulkopuolella olevia asioita. Tämä ei kuitenkaan onnistu ilman ulkopuolista tukea. Opettaja tai ohjaaja tukee oppimista neuvomalla, tekemällä johdattelevia kysymyksiä ja alkuvaiheessa näyttämällä mallia. Tätä tuetun oppimisen vyöhykettä kutsutaan lähikehityksen vyöhykkeeksi. Kuviossa 1 lähikehityksen vyöhykettä on havainnollistettu sisäkkäisillä ympyröillä. Sisin ympyrä kuvaa tosiasiallista kehityksen tasoa, jonka ympärille lähikehityksen vyöhyke rajaa sen alueen, jossa Vygotskin mukaan tapahtuu oppimista. (ks. kuvio 1)

Lähikehityksen vyöhyke on rajallinen, koska oppijan käsityskyky on rajallinen, vaikka hän saisi kuinka paljon tukea oppimisensa tueksi. Lähikehityksen vyöhykkeellä tapahtuva oppiminen pikku hiljaa muuttuu tosiasialliseksi kehitystasoksi ja näin ollen lähikehityksen vyöhyke laajenee vastaavasti toisesta laidastaan siten, että yhä vaikeammat ongelmat muuttuvat mahdollisiksi ratkaista riittävän tuen avulla. (Vygotski, 1982 s.184–186)

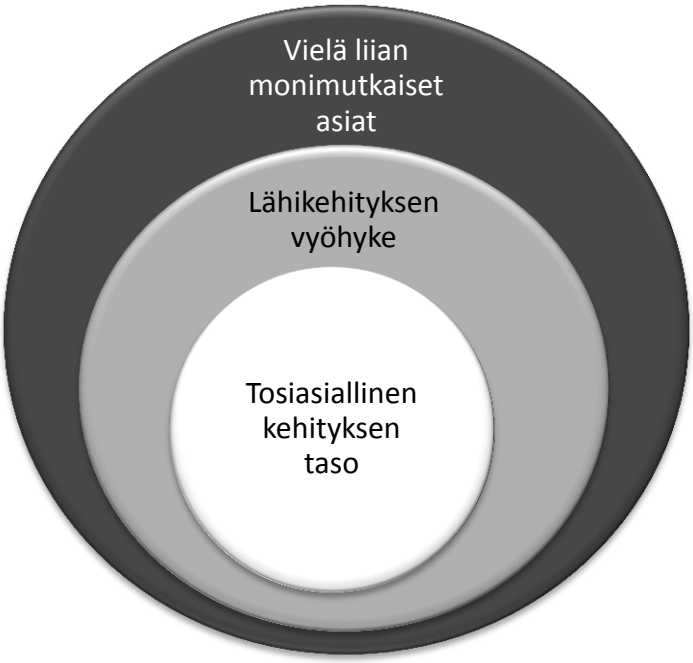

Kuvio 1. Vygotskin (1982) lähikehityksen vyöhykkeellä sijaitsevat ne asiat joiden tuettu harjoittelu tuottaa oppimista.

2.3 Vertaistuki ja -tuutorointi

Vertaistuella tarkoitetaan tukea ja ohjausta, jota saadaan samassa elämäntilanteessa tai asemassa olevilta. Vertaistuki tai vertaisryhmän tuki on tärkeää, siksi että vertaisryhmässä voi purkaa ja reflektoida omia ongelmiaan. Yleensä käy ilmi, ettei ole ollut ainoa, joka on paininut asioiden kanssa. (Repo, 2010)

Vertaistuen etuna on se, että neuvojat puhuvat samaa kieltä neuvottavan kanssa, sillä samat ongelmat ja ajatukset ovat vielä tuoreessa muistissa. Vertaisohjaaja osaa vastata myös niihin kysymyksiin, joita ei osata kysyä, koska hän on itse mahdollisesti törmännyt samankaltaisiin ongelmiin ja osaa neuvoa olemaan tekemättä samoja virheitä. Samoin onnistuneiden ratkaisujen ja elämää helpottavien yksityiskohtien jakaminen on osa vertaistuen vahvuuksia. Vertaistuen vahvuus on nimenomaan siinä, että ohjaaja on omakohtaisesti kokenut ja elänyt samat asiat, missä hän nyt ohjaa ja auttaa muita. (Lehtinen & Jokinen, 1996)

Vertaistuutorointi voidaan määritellä useilla eri tavoilla, Toppingin (1996) määritelmä kuvaa hyvin vertaistuutoroinnin keskeisimmän olemuksen seuraavasti:

> *"People from similar social groupings who are not professional teachers helping each other to learn and learning themselves by teaching." (Topping, 1996, 322)*

Tuutorointi järjestetään yleensä pienryhmissä, joiden koko vaihtelee muutamasta opiskelijasta kymmeneen. Optimaalisen ryhmäkokona pidetään 5-8 henkeä, jolloin ryhmä pystyy toimimaan yhdessä ilman, että sen sisälle muodostuu pienempiä ryhmiä (Lähteinen-Kyykkä, 2007, 18). Vertaistuutoroinnissa molemmat osapuolet hyötyvät ja oppivat jotain uutta. Vertaistuutoroinnilla voidaan tarkoittaa hyvin erilaisia tuutoroinnin muotoja riippuen siitä miten sitä toteutetaan. Tuutorointia voidaan järjestää ryhmässä tai pareittain. Tuutorit voidaan valita eri periaatteilla esimerkiksi taitotason perusteella samasta ryhmästä. Tuutorit voivat myös olla opinnoissaan pidemmälle edenneitä, jolloin heillä on enemmän kokemusta. Riippumatta siitä, mikä näistä ratkaisuista valitaan, tuutoroinnilla on positiivisia vaikutuksia oppimiseen ja opintojen etenemiseen. Vertaistuutorointi edesauttaa oppimaan oppimista ja tuutoroinnin kautta voi myös oppia paremmin arvioimaan omaa työskentelyään ja sen onnistumista. Tuutorointi myös sitouttaa opiskelijoita opintoihin ja motivoi heitä suoriutumaan entistä paremmin opinnoistaan. (Falchikoc, 2001, Topping, 1996)

2.4 Yliopisto-opintojen aloittaminen ja ohjaus

Yliopisto-opiskelun aloittaminen tuo mukanaan monenlaisia elämänmuutoksia. Usein muutetaan asumaan omaan asuntoon, mahdollisesti jopa toiselle paikkakunnalle kauas omasta perheestä ja vanhoista ystävistä. Opiskelu yliopistossa eroaa lukio-opiskelusta siten, että oppijalla itsellään on entistäkin enemmän vastuuta omista valinnoistaan. Lisäksi nyt tehtävät alavalinnat vaikuttavat siihen, mille alalle kouluttautuu ja sitä kautta siihen, millaisia töitä tulee tulevaisuudessa tekemään. Yliopisto-opintojen aloittamiseen liittyy siis usein myös muita muuttuvia tekijöitä, kuin uusi opiskelupaikka. (Lähteinen-Kyykkä, 2007; Jokinen, 2001)

Haasteita yliopisto-opinnoissa aiheuttaa erityisesti se, että opintojen suunnittelu ja suorittaminen on tuoreen yliopisto-opiskelijan omalla vastuulla. Pakollisia kursseja ei välttämättä ole paljoa ja omat opinnot pitäisi suunnitella ottaen huomioon omat kiinnostukset ja vahvuudet ja toisaalta samalla peilata mahdolliseen valmistumisen jälkeiseen työllistymistilanteeseen. Tämä vaatii opiskelijalta paljon. Oman ajankäytön suunnittelu on haastavaa varsinkin opintojen alkuvaiheessa kun ei ole käsitystä siitä, minkälaista työmäärää esimerkiksi viiden opintopisteen laajuisen kurssin suorittaminen vaatii. Suunnittelun lisäksi ongelmia voi olla motivaation löytämisessä, kun ulkoa saneltua pakkoa opintojen suorittamiseen ei suoranaisesti ole. Opintoja aloittaessaan moni yliopisto-opiskelija on tilanteessa, jossa joutuu pohtimaan, miksi ja kenelle opintoja suorittaa. (Eriksson & Mikkonen, 2003a)

Edellä kuvatut ongelmat ratkaistakseen tai välttääkseen opiskelija tarvitsee ohjausta ja apua opintojensa suunnittelussa. Ohjauksen tarve ja muodot vaihtelevat riippuen siitä, missä opintojen vaiheessa opiskelija on. Alkuvaiheessa tarvitaan ohjausta ja opastusta hyvinkin käytännöllisiin asioihin ja opintojen edetessä entistä enemmän omaa alaa ja suuntautumista koskeviin kysymyksiin. Ongelmaksi ohjauksessa voi muodostua se, etteivät opiskelijat löydä tai hyödynnä heille tarkoitettuja tukimuotoja. Oman haasteensa ohjaukselle asettaa myös se, kuka vastaa mistäkin ohjauksesta. Tarkoituksen mukaista on, että ohjaaja osaa vastata hänelle esitettyihin kysymyksiin. Vastuun ohjauksen järjestämisestä ja toteutuksesta tulisi jakautua perustellusti siten, että vastuu on sillä taholla, jolla sen kuuluisikin olla. (Mikkonen & Eriksson, 2003a)

Yliopisto-opintojen alkuvaiheen ohjauksessa on yleensä mukana monia eri tahoja. Tiedekunnan ja laitoksen henkilökunnan, opintoneuvojien ja ensimmäisten kurssien luennoitsijoiden lisäksi mukana on useimmiten opiskelijatuutoreita. Opiskelijatuutori vanhempana opiskelijana on itse aloittanut yliopisto-opinnot vasta vähän aikaa sitten ja näin ollen osaa auttaa opintonsa vasta aloittanutta opiskelijaa käytännönläheisesti ja auttaa tutustumaan toisiin opiskelijoihin.

Opiskelijatuutoreiden harteille kasaantuu helposti liikaa vastuuta. Tuutoreiden tulisi olla ensisijaisesti vastuussa vain aivan alkuvaiheen ohjauksesta. Frimodig kirjoittaa Peda-forum -lehdessä (1999, 23–24) näin:

> *”Jatkossa tutorin ensisijaisena vastuuna on uuden opiskelijan sosiaalinen ”haltuunotto”. Toisin sanoen tutor tutustuttaa uuden opiskelijan opiskelijayhteisöön ja opiskeluympäristöön. Tutor toimii pienryhmänsä oppaana ja linkkinä eri asiantuntijoihin. -- Muusta uuden opiskelijan ohjauksesta, ”tiedollisesta haltuunotosta” kantaa vastuun tiedekunta ja/tai laitos.”*

Kysymys on edelleen ajankohtainen, vaikka tuosta ohjeistuksesta onkin jo kulunut yli kymmenen vuotta. Opiskelijatuutoreiden ei tarvitse tietää vastauksia kaikkiin uusien opiskelijoiden esittämiin kysymyksiin. Oleellisempaa on, että tuutorilta voi kysyä ja tuutori osaa opastaa sellaisen henkilökunnan luokse, joka osaa auttaa ja kenen vastuulle kysymykseen vastaaminen kuuluu. Opiskelijatuutoroinnin aikajänne on myös niin lyhyt, että sinä aikana ei edes ehtisi syvällisesti paneutua yliopisto-opiskeluun siten, että ohjausta ei tämän jälkeen enää tarvittaisi.

2.5 Opiskelijan ensimmäinen vuosi -projekti

Australian yliopistoissa alun perin kehitetty yliopisto-opintojen aloitusta tukevaa orientaatio menetelmää on toteutettu useissa yliopistoissa ympäri maailmaa. Tällä hetkellä myös Helsingin yliopistossa valmistellaan hanketta, jossa ensimmäisen vuoden ohjaukseen kiinnitetään erityistä huomiota (Kaartinen, 2012).

First year experience -ohjelman tavoitteena on koko yliopiston laajuinen muutos siten, että uusi aloittava opiskelija saa parhaan mahdollisen alun ja tuen opinnoilleen sekä sitoutuu opintoihinsa. Tähän pyritään neliosaisella ohjelmalla:

1. Opiskelijan tutustuttaminen yliopistoon:
    a. fyysiseen ympäristöön tutustuttaminen,
    b. akateeminen kulttuuri,
    c. opiskelun tukena olevien palveluiden esitteleminen laajasti.
2. Selkeiden tavoitteiden luominen:
    a. opintojen ja opiskelun tavoitteiden selkiyttäminen,
    b. oman oppiaineen opetus-, opiskelu-, ja arviointimenetelmiin perehtyminen.
3. Opiskelijan sitouttaminen yliopistoon:
    a. kannustetaan osallistumaan yliopistoelämään, mukaan luettuna vertaisten kanssa toimiminen,
    b. tuetaan opinnoissa ja kursseilla pysymistä.
4. Opiskelijan oppimisen tukeminen:
    a. oman alan perustietojen ja taitojen oppiminen,
    b. oppimista tukevien taitojen oppiminen, esimerkiksi ryhmätyötaidot,
    c. opiskelijoiden erilaisten lähtötasojen tiedostaminen ja puuttuvien taitojen hankkimisen tukeminen.

(Pitkethly & Prosser, 2001)

Ohjelma painotta kokonaisvaltaista otetta, jossa otetaan huomioon oman aineen opiskeluun liittyvien kysymysten lisäksi laajemmin oppimista ja opiskelijan hyvin vointia koskevat kysymykset. Pitkethly ja Prosser (2001) myös painottavat, että tiedekuntien ja laitosten tulisi olla mukana vapaaehtoisesti, tiedekunnat ja laitokset saavat myös itse suunnitella ohjelman siten, että se vastasi parhaalla mahdollisella tavalla juuri sen alan opintoja aloittavien tarpeisiin. Kokemukset ja tutkimustulokset ohjelman pohjalta toteutetusta orientaatiosta ovat olleet hyviä. (Pitkethly & Prosser, 2001)

3 Opiskelijoiden ohjaus matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa

Helsingin yliopistossa on usean hankkeen voimin kehitetty opintojen ohjausta. Tarkoituksena on ollut rakentaa mahdollisimman toimiva ja mahdollisimman hyvin opiskelijaa tukeva järjestelmä. Tarkoituksena on myös sitouttaa opiskelijoita opintoihinsa ja helpottaa opintojen suunnittelua siten, että tuloksena olisi tavoiteajassa valmistuvia ja osaavia maistereita. (ks. esim. Ansela, Haapaniemi, Jäntti, 2006; Eriksson & Mikkonen, 2003b) Opiskelun ohjaus muodostuu monesta osa-alueesta, joista toiset ovat epävirallisempia kuin toiset. Tuen perustan muodostavat kuitenkin opiskelijatuutorointi, opettajatuutorointi sekä HOPS-ohjaus (katso luku 3.1). Näiden lisäksi mainittakoon ohjaajatuutorointi (katso luku 3.4), josta on saatu todella hyviä kokemuksia matematiikan ja tilastotieteen laitoksella. (Hautala, 2010)

Matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa toimii opetuksen tukiyksikkö, joka kehittää opetusta, ohjausta ja opiskelua ja näin opiskelijoiden oppimista yhteistyössä laitosten ja tiedekunnan henkilökunnan kanssa. Opetuksen tukiyksikön tehtävänä on myös järjestää yliopistopedagogista koulutusta henkilökunnalle sekä kouluttaa esimerkiksi HOPS-ohjaajia. Opetuksen tuki on ollut mukana myös opiskelijatuutoreiden koulutuksessa. Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että tiedekunta on panostanut ja on panostamassa opetuksen kehittämiseen. Ohjauksen tarkoituksena on opiskelijan oman, itsenäisen ja vastuullisen opiskelun tukeminen. (Kaivola & Palo-Kauppi, 2009)

Seuraavassa esitellään yleisimmät ohjausmenetelmät ja kerrottu, miten niitä toteutetaan matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa. Koska käytännöt vaihtelevat paljonkin laitoksittain, seuraavassa linjataan yleisiä ja kaikille yhteisiä toimintatapoja ja ohjauksen tavoitteita.

3.1 HOPS-ohjaus

Henkilökohtainen opintosuunnitelma eli HOPS kuuluu pakollisiin opintoihin sekä kandidaatin että maisterivaiheen opinnoissa matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa. HOPS-ohjaus on toteutettu hyvin eri tavalla eri laitoksilla. HOPS suositellaan laatimaan ensimmäisen vuoden aikana, jotta omat opinnot selkiytyisivät ja opiskelijat joutuisivat

miettimään jo opintojen alkuvaiheessa opintojensa rakennetta ja järkevyyttä suhteessa siihen, millaiseen tutkintoon he tähtäävät.

HOPS on parhaassa tapauksessa opiskelijan asiantuntijaksi kasvamisen tuki ja HOPS-työskentelyn myötä opiskelija tulee osaksi yliopistoyhteisöä. Opiskelijalle selkenee omaan koulutukseen liittyvät mahdollisuudet. Tämän jälkeen hän voi valita mahdollisista vaihtoehdoista itselleen sopivimman ja realistisimman. Kun on olemassa selkeä ja toteuttamiskelpoinen suunnitelma opiskelijan on helpompi lähteä tavoitteellisesti pyrkimään kohti valmistumista tavoiteajassa. (Heikkilä et al., 2009)

HOPS kuitenkin saattaa helposti typistyy vain lomakkeen täyttämiseksi, jolloin tutkintorakenteen teknisiin kurssivalintoihin liittyvät asiat tulevat selviksi, mutta laajempaa tukea opiskelija ei opinnoilleen ja valinnoilleen HOPS-ohjauksen yhteydessä useinkaan saa. HOPS-ohjauksen tarkoitus olisi kuitenkin tukea opiskelijaa sekä opintojen suunnittelussa että niiden sujumisen arvioinnissa ja asiantuntijaksi kehittymisessä. HOPS- ohjauksessa vastuu ohjauksen onnistumisesta on ohjaajalla. Hyvien vuorovaikutus taitojen lisäksi ohjaajalta vaaditaan kattavat oman alan perustiedot, jotta hän voi kertoa opiskelijalle laajasti mahdollisuuksista ja mahdollisten valintojen vaikutuksesta jatkossa. Ohjaajan täytyy myös tiedostaa oman työkenttänsä rajat, sillä HOPS-ohjaus vastaa vain tietynlaisiin ongelmiin. Joskus opiskelija on syytä ohjata toisen ammattilaisen luokse, kuten esimerkiksi opintopsykologin vastaanotolle. (Aremo et al., 2006)

3.2 Opettajatuutorointi

Opettajatuutorointi on hyvin väljästi määritelty ohjauksen muoto ja sitä toteutetaan varsin moninaisin menetelmin. Olennaista on opiskelijan ja yliopiston henkilökunnan välillä tapahtuva vuorovaikutus, jonka tavoitteena on edistää opiskelijan edistymistä opinnoissaan ja hänen kasvuaan osaksi tiedeyhteisöä. HOPS-ohjaus on yksi opettajatuutoroinnin muoto, jossa keskitytään ohjaamaan opiskelijaa tekemään juuri hänelle oikeita valintoja akateemisella urallaan. Suuren osan opettajatuutoroinnista muodostaa myös erilaisten tutkielmien ja projektien ohjaus, joissa opiskelija saa ohjausta tieteenalansa sisältöjen ja niiden vakiintuneiden esittämistapojen opiskelussa ja käytössä. (Eriksson & Mikkonen, 2003a)

3.3 Opiskelijatuutorointi

Jokaiselle matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa opintonsa aloittavalle uudelle opiskelijalle nimetään opiskelijatuutori. Opiskelijatuutori on yleensä toisen tai kolmannen vuoden saman oppiaineen opiskelija, jonka tehtävänä on tutustuttaa uusi opiskelija Helsingin yliopiston käytänteisiin ja erityisesti oman pääaineen opintoihin. Opiskelijatuutorointi toteutetaan tuutoriryhmissä, joihin kuuluu hieman pääaineesta riippuen kuudesta kymmeneen uutta opiskelijaa.

Useimmissa matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan koulutusohjelmissa aloittavia opiskelijoita on syksyisin paljon - yli sata tai jopa enemmän (Taulukko 1). Koska tuutoriryhmässä on vain kymmenisen opiskelijaa verrattuna siihen, että luennolla voi olla monta sataa henkeä, tuutoriryhmässä uudet opiskelijat tutustuvat uusiin opiskelutovereihinsa eri tavalla kuin ensimmäisen syksyn massaluennoilla. Pienessä ryhmässä ja tuutorin tuella ujommat ja hiljaisetkin saavat tilaisuuden tutustua luontevalla tavalla uusiin opiskelu kavereihinsa. Tuutoriryhmä toimii siten vertaistukiryhmänä opintojaan aloittavalle opiskelijalle. Ryhmässä voi purkaa tuntojaan ja ahdistustaan kaikesta kokemastaan uudesta ja jakaa muiden kanssa mieltään askarruttavia asioita. Vaikka orientoivalla viikolla laitoksen ja tiedekunnan henkilökunta esittäytyy ja tiedottaa opintoihin liittyvistä asioista ja yliopisto-opiskelusta, uuden opiskelijan on kuitenkin helpompi kysyä tuutorilta itseään askarruttavia asioita kuin opettajan tai henkilökunnan asemassa olevalta. Tuutorin tehtävänä on kuunnella uusien opiskelijoiden kysymyksiä ja tarvittaessa opastaa heidät eteenpäin oikeaan osoitteeseen, jos tuutorilla ei ole juuri kyseiseen kysymykseen vastausta valmiina. Tuutori osaa kertoa ja opastaa myös sellaisissa asioissa, joihin henkilökunta ei virallisen ohjelman aikana puutu. Tällaisia ovat esimerkiksi Helsingissä asuminen ja liikkuminen ja muut käytännön asiat, jotka kuitenkin ovat tärkeitä opintojen sujumisen kannalta.

Taulukko 1. Tilasto opiskelupaikan vastaanottaneista opiskelijoista vuosina 2009–2011 (Päävalinnan tilastot 2009, 2010 ja 2011)

Koulutusohjelma	2009	2010	2011
Geologia	25	26	26
Fysikaaliset tieteet	137	182	144
Kemia	149	108	154
Maantiede	54	55	52
Matematiikka	276	234	249
Tilastotiede	25	29	30
Tietojenkäsittelytiede	124	140	136

Matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa on nimetty tuutorisihteeri, joka vastaa tuutoroinnin järjestämisestä. Tuutorisihteeri valitsee ja kouluttaa uudet tuutorit yhdessä laitosten tuutorivastaavien ja ainejärjestöjen tuutorivastaavien kanssa (ks. luku 3.6). Tuutorina toimimisen edellytyksenä on tuutorointia edeltävänä keväänä ja kesänä järjestettävään tuutorikoulutukseen osallistuminen. Ensimmäistä kertaa tuutorina toimiessa koulutuksiin osallistumisesta ja tuutoroinnista saa kaksi opintopistettä ja ne muodostavat kurssin ”*Pienryhmäohjaajakoulutus ja tuutorointi*”. Lisäksi opiskelijatuutoreille maksetaan tuutorina toimimisesta pieni korvaus.

Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan tavoiteohjelmassa vuosille 2010–2012 (2010) on asetettu tavoitteeksi se, että jokainen opiskelija saa riittävästi tukea, jotta opinnot on mahdollista suorittaa tavoiteajassa. Opiskelijoita pyritään sitouttamaan opiskeluun entistä enemmän, jotta he suorittaisivat aloittamansa tutkinnon loppuun asti. Opiskelijatuutorointi onkin tärkeä osa ensimmäisen vuoden opintoja ja opintojen ohjausta sekä erittäin oleellinen osa opiskelijoiden sitouttamisessa opintoihin. Jatkossa puhuttaessa tuutoroinnista tarkoitetaan edellä kuvattua opiskelijatuutorointia.

3.4 Ohjaajatuutorointi

Matematiikan ja tilastotieteen laitoksella ensimmäisen vuoden opintoihin on vuodesta 2002 kuulunut ohjaajatuutorointi. Ohjaajatuutoroinnin tarkoituksena on tukea ensimmäisen vuoden opintoja ja toimia tavallaan opiskelijatuutoroinnin jatkona ja laajennuksena.

Ohjaajatuutori on vanhempi opiskelija, jonka johdolla ohjaajatuutoriryhmä kokoontuu viikoittain. Ryhmässä käsitellään opintoihin liittyviä asioita, kuten opiskelutekniikkaa ja omien opintojen suunnittelua. Matematiikan ja tilastotieteen laitoksella HOPS toteutetaan ohjaajatuutoroinnin yhteydessä. Ohjaajatuutoriryhmä toimii myös vertaistukiryhmänä ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Vaikka laitoksella aloittaa vuosittain useita satoja opiskelijoita, uusiin opiskelukavereihin tutustuminen ei välttämättä ole helppoa. Ohjaajatuutoriryhmässä ihmisiin on helpompi tutustua, varsinkin kun tuutorit ovat mukana edesauttamassa sitä. Ohjaajatuutorit toimivat myös palautekanavana opettajien ja opiskelijoiden välillä. (Hautala, 2010)

Kuviossa 2 kuvataan matematiikan ja tilastotieteen laitoksen ohjauskäytäntöjä. Matematiikan ja tilastotieteen laitoksella opiskelijatuutorointi saa vähemmän painoarvoa, koska tarjolla on ohjaajatuutorointi tukimuotona opiskelijatuutoroinnin ja opettaja-tuutoroinnin välissä. Tämä mahdollistaa luontevan siirtymän ohjausmuodosta toiseen. Tarkoituksena on, ettei opiskelijoille tule tunnetta siitä, että he olisivat vailla ohjausta missään kandidaatin opintojen vaiheessa. Tämän toteutuminen tietysti edellyttää sitä, että he hyödyntävät tarjottuja tukimuotoja.

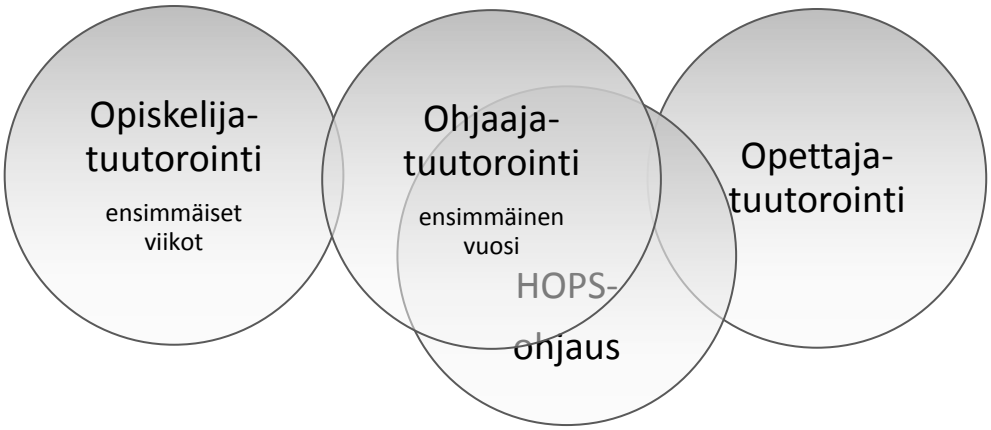

Kuvio 2. Ohjauskäytännöt matematiikan ja tilastotieteen laitoksella.

Vertailun vuoksi kuviossa 3 kuvataan yleisesti koko tiedekunnan tilannetta. Koko tiedekunnan osalta tilanne ei ole lainkaan niin selkeä kuin matematiikan ja tilastotieteen laitoksella. Opiskelijatuutorointi on isommassa roolissa eikä opiskelijoilla välttämättä ole selkeää ja luontevaa siirtymää ohjausmuodosta toiseen. Tuutorit tekevät yhteistyötä HOPS-ohjaajien kanssa useimmilla laitoksilla, mutta usein se jää vain ohjaajan esittelyn tasolle.

Opiskelijan vastuulla on siis paljolti, miten paljon hän ohjausjärjestelmästä saa irti. Ohjausmuodot jäävät usein irrallisiksi ja ne eivät linkity toisiinsa useinkaan kovin luontevasti. Opiskelijatuutorointi muodostaa ohjauksen perustan, opiskelijatuutorit myös esittelevät HOPS-ohjaajat uusille opiskelijoille, mutta sen enempää yhteistyötä harvemmin tehdään.

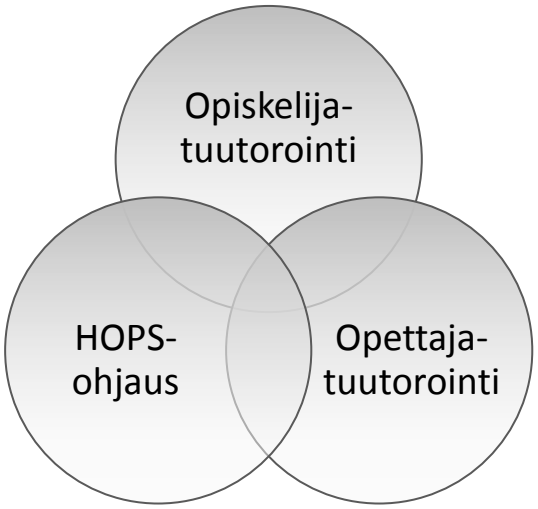

Kuvio 3. Ohjauskäytännöt matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa yleisesti

Ohjaajatuutorointi palvelee hyvin opiskelijatuutoroinnin jälkeen. Uudet opiskelijat kaipaavat ohjausta ensimmäisten viikkojen jälkeenkin, mutta opettajatuutorointi tai HOPS-ohjaus eivät välttämättä tätä tukea tarjoa. Opettajatuutorointi ja HOPS-ohjaus ovat luonteeltaan harvemmin kokonaisvaltaisia ja pitkäkestoisia. Ohjaajatuutoroinnin kautta muodostuu luonteva väylä kohti opettajatuutorointia.

4 Tuutorointi käytännössä vuonna 2011

Tässä luvussa tarkastellaan tuutoroinnin toteutusta Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa. Tarkastelun kohteena on, millä tavoin tuutoreita koulutetaan ja miten tuutorointi järjestetään käytännössä. Tiedekunnan osalta tuutoroinnin vastuuhenkilönä on tuutorisihteeri, joka organisoi tuutoreiden hakuprosessin ja koulutuksen. Lisäksi tuutoroinnin parissa työskentelevät jokaisen laitoksen nimetyt tuutorivastuuhenkilöt ja ainejärjestöjen tuutorivastaavat.

4.1 Tuutorivastaavat

Vuoden 2007–2009 aikana jokaiselle laitokselle on nimetty tuutorivastuuhenkilö, joka toimii yhteyshenkilönä laitoksen, tuutorisihteerin ja tuutoreiden välillä. Tyypillisesti laitoksen vastuuhenkilö on myös aktiivisesti mukana järjestämässä uusien opiskelijoiden orientoivaa viikkoa ja muutenkin kehittämässä laitoksen opetusta. (Kaivola, 2009)

Laitoksen tuutorivastuuhenkilöiden lisäksi tuutorisihteerin apuna on jokaisesta koulutusohjelmasta yksi tai useampia tuutorivastaavia. Tuutorivastaavat ovat ainejärjestöaktiiveja, jotka ovat kunakin vuonna oman ainejärjestönsä fuksi- ja/tai tuutorivastaavia. Ilman tuutorivastaavien apua tuutoroinnin järjestäminen ei onnistuisi nykymuodossaan. He toimivat lisäksi tärkeinä linkkeinä ainejärjestön, laitoksen henkilökunnan ja tiedekunnan välillä. Tuutorivastaavat toimivat tai ovat ainakin toimineet usein myös itse tuutoreina, joten heillä on ensikäden tietoa siitä, millä asiat ovat hoituneet ja mitä pitäisi kehittää. Tuutorivastaavat myös toimivat kunkin aineen tuutoreiden johtajina ja tarkistavat, että jokainen hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti.

4.2 Tuutorikoulutukset 2011

Tuutorikoulutusten rakenne on viime vuosina pysynyt kutakuinkin ennallaan. Tiedekunnan järjestämiä koulutuksia on ollut kolme. Uudet tuutori osallistuvat näistä koulutuksista kaikkiin ja jo aikaisemmin tuutoroineet opiskelijat vain viimeiseen. Tämän lisäksi jokaisen oppiaineen tuutorit ovat yhteistyössä oman laitoksensa ja tiedekunnan kanssa järjestänyt niin sanotun laitostapaamisen.

TuutoriStartti

TuutoriStartti aloittaa tuutorikoulutukset. TuutoriStartti on tarkoitettu ensi kertaa seuraavana syksynä tuutorina toimiville tuutoreille. TuutoriStartissa käsitellään käytännön asioita, kuten kevään ja syksyn aikatauluja sekä käydään läpi tuutoroinnin tarkoitusta ja tuutorin tehtäviä. Keväällä 2011 Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunta eli HYY oli esittelemässä itseään ja tuutorivaliokunnan toimintaa. Tiedekunnan dekaani Keijo Hämäläinen kävi myös pitämässä tuutoreille kannustuspuheen ja painottamassa, että tuutorointia arvostetaan tiedekuntatasolta asti ja, että se nähdään tärkeänä osana tiedekunnan toimintaa ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ohjauksessa. Tilaisuuden toisesta osasta vastasivat tuutorivastaavat. He kävivät uusien tuutoreiden kanssa läpi edellisen syksyn ohjelmaa, pohtien samalla, mitä pitäisi kehittää ja mikä puolestaan toimi hyvin. Useimmat tuutorit ovat toisen vuoden opiskelijoita, jotka ovat itse olleet fukseja edellisenä syksynä, joten samalla saadaan arvokasta palautetta siitä, millaiselta järjestetty ohjelma on näyttänyt fuksin silmin. TuutoriStartissa tuutorit tutustuvat siis oman oppiaineensa muihin uusiin tuutoreihin ja tuutorin toimenkuvaan.

PRO-koulutus

Toinen kevään koulutus uusille tuutoreille oli PRO-koulutus, eli pienryhmäohjaaja-koulutus, jossa pureudutaan syvemmälle ryhmän ohjaamiseen ja tuutorin tehtäviin. Tämä koulutus on ollut intensiivisimmän kehityksen kohteena, sillä aikaisemmin koulutus muodostui suurelta osin tutustumisleikkien opettamisesta ja ryhmäytymisen harjoittelemisesta varsinaisten asiasisältöjen jäädessä vähäisiksi. Koulutusta on sittemmin kehitetty asiakeskeisempään suuntaan. Viime vuosina koulutus on järjestetty pysäkkikiertona kampuksella, jossa tuutorisihteerin muodostamat oppiainerajat ylittävät ryhmät kiertävät tuutorivastaavien pitämillä teemapysäkeillä miettien tuutorointiin liittyviä asioita.

Pysäkkien aiheita rajattiin siten, että pysäkkien välillä olisi mahdollisimman vähän päällekkäisyyksiä ja vältettäisiin toistoa. Koska jokaisella pysäkillä kuitenkin käsiteltiin tuutorointia, ei täysin erillisten aiheiden valitseminen juurikaan ole mahdollista, tärkeät tuutorin vastuuta ja tehtäviä koskevat asiat varmasti tulivat – ja oli syytäkin tulla - esille

useammalla pysäkillä. Pysäkkien määrä oli lisäksi pakko pitää kohtalaisen suurena, jotta ryhmäkoko voitiin vastaavasti pitää järkevänä. Koulutukseen osallistui lähes 80 uutta tuutoria, joten jos pysäkkejä olisi ollut vähemmän, ryhmät olisivat vastaavasti olleet paljon suurempia. Nyt ryhmä koko oli keskimäärin 12 opiskelijaa, mikä vielä toimi hyvin. Koulutukseen kuului myös tiedekunnan tarjoama lounas.

Pysäkeillä käsiteltävät teemat olivat ryhmäytyminen, yliopistosanasto, tuutoroinnin tavoitteet, alkoholittomat tapahtumat, ensimmäinen tapaaminen ja asiat, jotka tuutorin pitäisi ainakin muistaa kertoa.

Ryhmäytymisen yhteydessä käytiin ryhmänmuodostumisen liittyviä asioita läpi, leikittiin koulutuksen ainoa tutustumisleikki, ja keskusteltiin tuutorin roolista esimerkkien avulla sellaisissa tilanteissa, joissa ryhmä ei jostain syystä toimi. Yliopistosanastoa käsittelevän pysäkin tarkoituksena oli varmistaa, että tuutorit hallitsevat yleisimmät yliopistomaailmaan liittyvät käsitteet ja lyhenteet. Alkoholittomien tapaamisten pysäkillä keskusteltiin siitä, millaisia tapahtumia fukseille voisi järjestää ilman, että mukana olisi alkoholi ja miksi se olisi tärkeää. Tämän pysäkin päätteeksi tuutorit saivat myös esimakua siitä, millaista on olla tuutorina kun ensimmäistä tuutoritapaamista simuloitiin muiden tuutoreiden esittäessä erilaisia fukseja ja yhden tuutoria. Jokainen sai kirjalliset ohjeet siitä, millaista uutta opiskelijaa heidän tulisi esittää ja millaisia ongelmia hänellä mahdollisesti oli. Tuutoroinnin tavoitteet -rastilla keskusteltiin siitä, millainen on hyvä tuutori ja miten tuutorina toimimisessa voi epäonnistua. Pohdittiin siis tasapainoilua omien opiskelujen, bileiden ja fuksin henkilökohtaisen avustajana toimimisen välillä.

Laitostapaaminen

Laitostapaamisien tarkoituksena on tutustuttaa tuutorit ja laitoksen henkilökunta toisiinsa. Tarkoituksena on käydä läpi ensimmäisen vuoden opiskelua ja laitoksen tarjoamia palveluita kuten opintoneuvontaa ja HOPS-ohjausta ja varmistaa, että tuutorit tietävät kenen luo ohjata fuksit, jos heillä on kysyttävää opinnoistaan. Laitostapaamista pyrittiin tänä vuonna kehittämään, koska aiempien vuosien kokemuksen mukaan se ei ole toiminut parhaalla mahdollisella tavalla. Tilaisuus oli koettu puolin ja toisin turhaksi ja kiusalliseksi, pakolliseksi

pahaksi, josta kukaan ei saanut mitään irti. Tapaamisen järjestämiseen otettiin mallia tietojenkäsittelytieteen laitokselta, jossa laitostapaaminen oli aiemminkin koettu toimivaksi ratkaisuksi. Pääpiirteissään runkona toimi ensin pieni esittely laitokselta, opiskelijoiden, valmistuvien ja henkilökunnan määrästä. Seuraavat kaksi osaa muodostivat tuutoreiden toiveet laitokselle ja toisaalta laitoksen toiveet tuutoreille.

Tuutorointisuunnitelma

Tuutoreiden kesätehtävänä oli suunnitella tulevaa syksyä tarkemmin ja suunnitella tiedekunnan heiltä vaatimat viisi tuutoritapaamista sekä tehdä uusille opiskelijoille jaettava ensimmäisten viikkojen ohjelma. Aikataulussa tuli olla tuutoritapaamisten lisäksi ainejärjestön tapaamiset ja kurssien ensimmäiset luennot sekä muut laitoksen järjestämät uusille opiskelijoille suunnatut tilaisuudet. Tapaamisten suunnittelun tueksi oli annettu ohjeita siitä, millaisia asioita olisi syytä miettiä tapaamisia suunniteltaessa (liite 3).

TuutoriSurvivalPack

TuutoriSurvivalPack on ennen orientoivaa viikkoa kaikille tuutoreille järjestettävä infopaketti, jossa on tarkoituksena varmistaa, että kaikkien tuutoreiden tiedot ovat ajan tasalla ja käydä vielä viimeisen kerran läpi ensimmäisten viikkojen ohjelma, jotta kaikki sujuisi mahdollisimman hyvin tuutoreiden päästessä tosissaan töihin. Tilaisuudessa on perinteisesti ollut puhumassa edustajia erilaisista fukseille hyödyllisistä ja tarpeellisista järjestöistä ja organisaatioista. Tänä vuonna infot nähtiin Kumpulan tiedekirjastosta, UniSportista, YTHS:ltä ja osakuntien yhteisvaltuuskunnalta. Infojen tarkoituksena ei ollut niinkään mainostaa omaa asiaansa vaan kertoa tuutoreille, mitä he haluaisivat itsestään kerrottavan uusille opiskelijoille. Lisäksi opintotuen uudistumisen myötä tuutorit saivat tietoa siitä, miten uusien opiskelijoiden opintotuki tulee eroamaan heidän tuestaan, ja osittain myös siitä, mitkä uudistukset koskevat heitä. TuutoriSurvivalPackissa jaettiin myös jokaiselle tuutorille oma tuutorikansio, joka piti sisällään materiaalia tuutoroinnin tueksi sekä HYY:n tuutorinapin ja vuonna 2011 ensimmäistä kertaa tuutoreiden itse suunnitteleman haalarimerkin.

4.3 Tuutori, tuutoripari vai tuutoriryhmä?

Tuutoroinnin käytännön toteutus vaihtelee oppiaineittain. Riippuen aloittavien opiskelijoiden määrästä ja siitä kuinka todennäköisesti paikan vastaanottaneet opiskelijat todella saapuvat orientoiviin opintoihin, tuutorit toimivat joko kaikki yhdessä, ryhminä, pareina tai sitten jokaisella tuutorilla on oma ryhmänsä.

Geologian koulutusohjelmassa on vuosittain vain 26 aloittavaa opiskelijaa ja neljä tuutoria. Tuutoriryhmiä ei erikseen jaeta, vaan tuutorit toimivat yhdessä ohjaten koko ryhmää.

Maantieteen koulutusohjelman päävalinnassa opiskelupaikan vastaanottavia opiskelijoita on vuosittain 50–55. Vuonna 2011 opinnot maantieteen koulutusohjelmassa aloitti 61 opiskelijaa. Tässä ovat mukana erillisvalinnassa valitut opiskelijat ja edelliseltä vuodelta opintojaan lykänneet opiskelijat. Neljä opiskelijaa edellisistä aloitti suoraan maisterivaiheen opinnoista. Maantieteessä tuutoroidaan pareittain, mutta tuutorit tekevät paljon yhteistyötä keskenään. Tuutorivastaava muodosti parit tuutoreiden toiveita toiveiden perusteella.

Kemian koulutusohjelman aloittavien kiintiö on vuosittain 125, jonka lisäksi opettajien kiintiö on 15. Opiskelupaikan vastaanottaneita vuonna 2011 oli yhteensä 154. Kemian laitoksen osalta tilanne on kuitenkin sellainen, että kaikki opiskelupaikan vastaanottaneet eivät saavu orientoivalle viikolla, eivätkä koskaan aloita opiskeluja (Kronholm, Aremo & Kaivola, julkaisematon käsikirjoitus) Tuutoriparit muodostetaan yhteistyössä tuutoreiden kanssa, lähtökohtaisesti siten, että tuutorit saavat itse valita parinsa.

Fysiikan laitoksen tuutorit toimivat pareittain, siten että jokaisella pääaineella on ainakin yksi tuutoripari, suosituimmilla useampia. Tuutorivastaava muodostaa tuutoriparit yhdessä tuutorien kanssa. Ongelmaksi tuutorien valinnassa ja tuutoriparien valinnassa on muodostunut se, että kaikkia pääaineita ei välttämättä ole samassa suhteessa tuutoreissa kuin on aloittavissa opiskelijoissa, joten tuutoriryhmät ovat kooltaan erikokoisia. Fysikaalisten tieteiden koulutusohjelmassa aloittavien opiskelijoiden kiintiö on 150, jonka lisäksi 25 voidaan valita opettajaa. Fysikaalisissa tieteissä aloittaneiden määrä on viime vuosina vaihdellut melko paljon, vaikka kiintiö onkin pysynyt samana. Tämä on asettanut omat haasteensa sen arvioimiselle, kuinka paljon tuutoreita tulisi olla.

Matematiikan koulutusohjelmassa on ylivoimaisesti eniten aloittavia uusia opiskelijoita. Kiintiöt ovat yleiselle linjalle 180 opiskelijaa ja opettajalinjalle 35. Opiskelupaikan vastaanottaneita lukuvuonna 2011 oli 249. Matematiikan tuutoreilla oli vuonna 2011 ensi kertaa käytössä niin sanotut kummiryhmät, joiden tarkoituksena oli tutustuttaa tuutoriryhmiä keskenään ja jakaa samalla tuutoreiden vastuuta. Lisäksi ensimmäistä kertaa valittiin erikseen kolme tilastotieteen tuutoria, jotka toimivat matematiikan tuutoreiden tapaan, mutta tuutoroivat tilastotieteilijöitä. Aikaisemmin tilastotieteen ja matematiikan koulutusohjelman uudet opiskelijat on jaettu sekaisin tuutoriryhmiin. Tilastotieteen koulutusohjelmassa aloittaa vuosittain noin 30 uutta opiskelijaa.

Tietojenkäsittelytieteen koulutusohjelmassa aloittavia opiskelijoita on vuosittain hieman yli kiintiön, joka on 130. Tietojenkäsittelytieteessä tuutorit toimivat tänä vuonna kolmen hengen ryhmissä, joissa yksi tuutori oli vähintään toista kertaa tuutorina. Tuutorivastaavat muodostivat tuutoriryhmät siten, että aikaisemmin tuutoreina toimineita oli jokaisessa ryhmässä.

Fysiikassa, kemiassa, maantieteessä, matematiikassa ja tietojenkäsittelytieteessä oli jokaisessa yksi ruotsinkielinen tuutori. Ruotsinkieliset tuutorit vetivät yksin kukin oman oppiaineensa ruotsinkielisten ryhmää kukin yksin.

Tuutorointi eri aineissa on siis jo lähtökohtaisesti uusien opiskelijoiden määrän ja tuutoroinnin toteutuksen osalta erilaista. Kaikki paikan vastaanottaneet uudet opiskelijat eivät kuitenkaan aloita opintojaan ja näin ollen myös tuutorointiin osallistuvien määrä saattaa olla hieman pienempi. Alla olevassa taulukossa 2 on vertailtu paikan vastaanottaneita ja tuutoreiden ilmoituksen mukaan tuutoritoimintaan osallistuneiden määrää.

Taulukko 2. Tuutorit ja tuutorointiin osallistuneet sekä uudet opiskelijat yhtä tuutoria kohti 2011.

Koulutusohjelma	Paikan vastaanottaneet	Tuutorointiin osallistuneita	Tuutoreita	Osallistuneet/tuutori
Geologia	26	26	4	6,5
Fysiikka	144	137	19	7,2
Kemia	154	138	15	9,2
Maantiede	52	64	12	5,3
Matematiikka	249	183	25	7,3
Tietojenkäsittelytiede	136	94	18	5,22
Tilastotiede	35	15	2	7,5
Yhteensä	**796**	**657**	**95**	**6,9**

Sitä, kuinka moni uusi opiskelija lopulta aloittaa opiskelut ja siis tarvitsee tuutoria, on jokseenkin vaikea arvioida etukäteen, mutta vuoden 2011 osalta arvio näyttäisi osuneen jokseenkin oikeaan. Erityisesti matematiikan, tietojenkäsittelytieteen ja kemian kohdalla ero paikan vastaanottaneissa ja tuutorointiin osallistuneissa opiskelijoissa on kohtalaisen suuri. Syksyllä 2011 tuutoria kohden oli noin seitsemän tuutoroitavaa, mikä on erittäin sopiva ryhmäkoko (Lähteinen-Kyykkä, 2007). Kemian koulutusohjelman opiskelijavalintojen kohdalla uusien opiskelijoiden kiintiö (125+15) ylittyi, muiden kuin opettajaksi opiskelevien ottaessa opiskelupaikkoja vastaan odotettua enemmän. Opettajaopiskelijoiden osalta kiintiö ei täyttynyt edes puoliksi. Jos paikan vastaanottaneita olisi ollut kiintiön verran myös kemian osalta, olisi oltu jokseenkin optimaalisessa ryhmäkoossa.

4.4 Uusien opiskelijoiden jako tuutoriryhmiin

Tuutoriryhmiin jako vaihtelee kullakin laitoksella. Maantieteen tuutorit ovat ryhmiinsä yhteydessä jo etukäteen ja paikan vastaanottaneet opiskelijat jaetaankin jo ennen orientoivaa viikkoa ryhmiin. Menetelmänä on käytetty aakkosissa olevan listan jakoa

tuutoriparien määrällä. Maantieteessä aloittaa huomattavasti enemmän naisia kuin miehiä, joten satunnaisen jaon lisäksi miehet on pyritty jakamaan tasaisesti ryhmiin.

Fysikaalisissa tieteissä uudet opiskelijat on jo useamman vuoden ajan jaettu tuutoriryhmiin kyselylomakkeen perusteella. Lomakkeessa kysytään lähinnä pää- ja sivuainesuuntautumista. Ryhmät onkin muodostettu pääainevalintojen perusteella.

Kemian laitoksella ja matematiikan ja tilastotieteen laitoksella on aikaisemmin käytetty satunnaisuuteen perustuvia jakomenetelmiä, kuten matematiikan tapauksessa jakoa tuutoreiden määrällä. Tietojenkäsittelytiede on jakanut tuutoriryhmät jo etukäteen valittujen listan perusteella. Tässä on ollut ongelmana, että kaikki valitut eivät aloita opintoja, jolloin tuutoriryhmistä tulee epätasaisen kokoisia. Tänä vuonna tuutoriryhmiin jakoa kemian, matematiikan ja tietojenkäsittelytieteen osalta uudistettiinkin siten, että uusille opiskelijoille jaettiin orientoivan tilaisuuden aluksi taustatietolomake (liite 4), jonka he täyttivät. Uudet opiskelijat jaettiin tuutoriryhmiin näiden lomakkeiden perusteella.

Kemian tuutorit pyrkivät rakentamaan ryhmistään keskenään mahdollisimman samanlaisia siten, että ryhmän sisällä olisi mahdollisimman erilaisia ihmisiä. Naisia ja miehiä pyrittiin saamaan ryhmiin tasapuolisesti. Lomakkeella kysyttiin myös sitä, aikooko opiskella edelleen ensi vuonna kemiaa. Tähän kysymykseen kieltävästi vastanneet jaettiin mahdollisimman tasaisesti ryhmiin, jolloin kemiasta innostuneet opiskelijat voisivat innostaa heitä osallistumaan ja mahdollisesti jäämään kemian laitokselle. Suoraan opettajalinjalle valituille ja opettajan uraa harkitseville on oma ryhmänsä. Lisäksi vanhemmat ja muualla jo opintoja suorittaneet opiskelijat saivat ensimmäistä kertaa oman ryhmänsä.

Matematiikalla suuren opiskelijamäärän vuoksi lomakkeita ei pystytty hyödyntämään loppuun asti. Ryhmien jaossa ei pystytty kiinnittämään huomiota lomakkeilla annettuihin tietoihin rajallisen ryhmien jakoon käytettävissä olevan ajan takia. Ruotsinkieliset fuksit, opettajalinjalaiset ja tilastotieteilijät saivat kuitenkin ensimmäistä kertaa omat ryhmänsä. Vaikka yleisen linjan matematiikan opiskelijoita ei jaettukaan kaikkien tietojen perusteella ryhmiin, pystyttiin kuitenkin vaikuttamaan siihen, että naisia ja miehiä tuli ryhmiin tasaisemmin kuin ennen.

Tietojenkäsittelytieteessä tuutoriryhmät muodostettiin kyselylomakkeella kerättyjen tietojen mukaan siten, että vanhemmille opiskelijoille, aikaisemmin tutkinnon suorittaneille ja Helsinkiin juuri muuttaneille oli omat ryhmänsä ja loput uudet opiskelijat jaettiin tasaisesti omiin tuutoriryhmiinsä. Orientoivan viikon jälkeen tulleet opiskelijat sijoitettiin tuutori-vastaavan ryhmään.

5 Tutkimuksen tarkoitus ja toteuttaminen

Vaikka opetuskäytäntöjä on matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa monin tavoin kehitetty, ei opiskelijatuutorointia ole tähän mennessä juurikaan tutkittu. Jokainen tuutorisihteeri on kerännyt palautetta tuutoroinnista ja tuutorikoulutuksen kehittämistä on tehty jatkuvasti. Toimiessani tuutorisihteerinä koin kuitenkin, ettei oikein kenelläkään ole kattavaa kuvaa tuutoroinnista tiedekunta- tai edes laitostasolla. Tuutorointi on kuitenkin oleellinen osa ensimmäisen vuoden yliopisto-opintoja, ja siksi sen kehittäminen jatkossa entistä laadukkaammaksi on tärkeää. Jotta tuutorointia voitaisiin kehittää jatkossa entistä tehokkaammin, sille tulisi määritellä selkeät tavoitteet. Tämän jälkeen voidaan lähteä suunnittelemaan, miten näihin tavoitteisiin päästäisiin.

5.1 Tutkimuskysymykset

Tämä tutkimus selvittää, millaista tuutorointi oli matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa ja millaisia kehitysehdotuksia silloin tuutoroinnin kanssa työskennelleet ihmiset nostivat esille syksyllä 2011. Tarkoituksena on myös hyödyntää kerättyä aineistoa tuutoritoiminnan järjestämisessä ja kehittämisessä, jotta tuutorointi jatkossa vastaisi entistä paremmin uusien opiskelijoiden ja laitosten tarpeisiin.

Tätä tutkimusta ohjaavat seuraavat tutkimuskysymykset:

1. **Millaista tuutorointi on matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa?**
   1.1. Mitkä nähdään tuutoroinnin keskeisimmiksi tavoitteiksi?
   1.2. Millaiset piirteet tekevät tuutoroinnista onnistunutta?
   1.3. Millainen rooli tuutoroinnilla on laitoksilla?
2. **Miten tuutorointia voi kehittää?**
   2.1. Minkälaisia kehitysehdotuksia kerätyn aineiston perusteella saatiin?
   2.2. Mitkä ovat tuutoroinnin vahvuudet ja heikkoudet?

5.2 Tutkimuksen toteuttaminen ja tutkimusmenetelmät

Tuutorisihteerinä toimiminen on voimakkaasti ohjannut tämän tutkimuksen syntyä. Tuutorisihteerin työn myötä hahmottunut kuva tuutoroinnista ja sen haasteista ja vahvuuksista näkyy aiheen valinnassa ja tutkimuskysymysten asettelussa. Koska olen aktiivisesti ollut mukana tuutoroinnissa ja sen kehittämisessä jo ennen tämän työn

tekemisen aloittamista, kyseessä on osallistuva havainnointi, jossa tutkija toimii aktiivisesti tutkimuksen tiedonantajien kanssa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Havainnoinnin pohjalta ei ole kuitenkaan esitetty tuloksia, vaan ne perustuvat kirjallisesti kerättyyn aineistoon. (Tuomi & Sarajärvi, 2006)

Varsinaista aineistoa kerättiin usealla eri menetelmällä usealta kohderyhmältä:

- laitosten henkilökunnan lomakehaastattelu, N=8 (liite 1),
- tuutorivastaavien lomakehaastattelu, N=8 (liite 2),
- tuutoreiden täyttämä tuutoriraportti, e-lomake, N=93 (liite 5),
- uusien opiskelijoiden palaute, e-lomakkeella, N=155 (liite 6).

Varsinainen aineisto on kerätty lomakehaastatteluilla. Tutkimuksen ensimmäinen vaihe muodostui jokaisen oppiaineen tuutorivastaavien haastatteluista, jotka toteutettiin sähköpostitse lähetettyjen kysymysten muodossa (liite 1). Kysymykset lähetettiin lokakuun alussa, tuutoroinnin ollessa yhä käynnissä. Kyselystä lähetettiin useita muistutuksia, mutta silti kaikilta 11 tuutorivastaavalta ei saatu vastauksia. Saadut kahdeksan vastausta kuitenkin kattoivat kaikki matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan laitokset.

Tuutoriraportti (liite 5) toimii viimeisenä virallisena tehtävänä syksyn tuutoroinnin osalta. Jokaisen tuutorin oli tarkoitus täyttää omien kokemustensa pohjalta tuutoriraportti, e-lomake, joka koostui viidestä osasta, joissa selvitettiin tuutoriryhmään ja tuutoritapaamisiin liittyviä asioita, omia kokemuksia tuutoroinnista sekä kehitysehdotuksia. Lisäksi kysyttiin perustietoja työtodistusta, palkanmaksua ja opintopisteitä varten. Tuutoriraportilla oli palautusaikaa kaksi viikkoa lokakuun lopusta marraskuun puoleen väliin. Muistutuksista huolimatta kaikki tuutorit eivät palauttaneet tuutoriraporttia: 95 tuutorista vastaus saatiin 93:lta. Tutkimusaineisto vastaa siis tältä osin lähes koko perusjoukkoa, joten tutkimus on lähellä kokonaistutkimusta (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara, 1997, 179).

Kolmantena osana tutkimusta jokaisen laitoksen tuutoroinnista vastaaville henkilökunnan jäsenille esitettiin sähköpostitse tuutorointia koskevia kysymyksiä (liite 2). Tietojenkäsittelytieteen sekä geotieteiden ja maantieteen laitoksen tuutorivastaavien lisäksi kysely lähetettiin uusien opiskelijoiden asioita aktiivisesti hoitaville ihmisille, opintoneuvojalle ja opintoasiainpäällikölle. Tarkoituksena oli selvittää tuutoroinnin roolia

laitoksilla ja edelleen sitä, miten tuutorointi eroaa laitosten välillä. Laitoksen edustajilta kysyttiin myös heidän kehitysehdotuksiaan tuutoroinnin suhteen. Vastaus aikaa oli lokakuun puolesta välistä marraskuun alkuun ja kaikilta vastaajilta saatiin vastaukset määräaikaan mennessä.

Tutkimuksen neljäntenä osana kaikille uusille opiskelijoille lähetettiin kutsu osallistua kyselyyn, jolla kerättiin palautetta tuutoroinnista (liite 6). Sähköisellä e-lomakkeella kysyttiin tuutorointiin osallistumisesta ja siitä, kuinka hyödylliseksi se koettiin. Myös uusilta opiskelijoilta pyydettiin parannusehdotuksia tuutoroinnin järjestämiseen. Kysely lähetettiin kaikille opinnot tiedekunnassa syksyllä 2011 aloittaneille 745 henkilölle sekä henkilökohtaisesti että tuutoreiden välityksellä. Kyselystä ei lähetetty muistutusta. Vastauksia saatiin 155 ja ne jakautuivat kohtalaisen tasaisesti koulutusohjelmittain suhteessa aloittaneiden opiskelijoiden määrään (Taulukko 3).

Taulukko 3: Uusille opiskelijoille suunnattuun palaute kyselyyn vastanneet uudet opiskelijat ja heidän osuutensa opiskelupaikan vastaanottaneista.

Koulutusohjelma	**Palaute kyselyyn vastanneita**	**Opiskelu-paikan vastaanottaneita**	**Vastanneiden osuus paikan vastaanottaneista**
Fysiikka	34	144	24 %
Geologia	9	26	35 %
Kemia	33	154	21 %
Maantiede	22	52	42 %
Matematiikka	32	249	13 %
Tilastotiede	2	30	7 %
Tietojenkäsittelytiede	23	136	17 %
Yhteensä	**155**	**791**	**20 %**

Tuutorivastaaville ja laitoksen tuutorivastuuhenkilöille lähetetty lomakehaastattelut sisälsivät ainoastaan avoimia kysymyksiä. Tuutoreiden täyttämä tuutoriraportti sisälsi sekä suljettuja neliportaisella Likert-asteikolla toteutettuja monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Likert-asteikkolla vastaaja valitsee mielestään sopivimman vaihtoehdon. Tässä tutkimuksessa monivalintatehtävissä käytettiin asteikkoa täysin samaa mieltä, samaa mieltä, eri mieltä, täysin eri mieltä. (Hirsijärvi ym., 1997)

Tulososassa hyödynnetään myös keväällä kerättyä palautetta tuutorikoulutuksista. Palautetta kysyttiin TuutoriStartista, PRO-koulutuksesta sekä laitostapaamisesta. Palautteessa kysyttiin myös yleisesti koulutuksen parasta antia ja kehitysehdotuksia. Palautteeseen saatiin melko vähän vastauksia, laitostapaamisen palautteeseen vastasi 49 tuutoria ja 16 henkilökunnan edustajaa ja koulutuspalautteeseen 41 tuutoria.

Tutkimusmenetelmät eivät olleet tiukasti kvantitatiivisia tai kvalitatiivisia, mutta pääpaino on kvalitatiivisissa menetelmissä. Tämä oli perusteltua siksi, että pyrin kuvaamaan ilmiötä kokonaisuutena ja mahdollisimman monipuolisesti. Tarkoituksena on myös antaa tilaa jokaisen tutkimukseen osallistuvan omille ajatuksille ja tulkinnoille aiheesta. Aineiston keruu menetelmät suunniteltiin siten, että ne mahdollistavat aineiston analysoinnin kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Lisäksi osallistuva havainnointi vie tutkimusta vahvasti kvalitatiiviseen suuntaan. Kvantitatiivisia menetelmiä on käytetty tukena, kun tutkimustuloksia havainnollistetaan erilaisilla kaavioilla kuten diagrammeilla. (Hirsijärvi ym., 1997)

Aineisto koostui kokonaan sähköisesti kerätyistä materiaalista. Kvalitatiivisen materiaalin analysointiin käytettiin sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on tyypillinen kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, jossa aineistosta pyritään löytämään aineistoa tiivistetyssä ja yleistetyssä muodossa ja tätä kautta antamaan kuva tutkittavasta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi, 2006)

5.3 Aineiston analyysi

Kaikki aineiston avoimet kysymykset koodattiin siten, että samoja teemoja käsittelevät vastaukset voitiin helposti yhdistää. Aineistosta nostettiin esiin tutkimuskysymysten valossa oleelliset asiat. Tämän jälkeen esiin nousseet teemat ryhmiteltiin ja analysoitiin edellä mainittujen tutkimuskysymysten mukaisesti. Tämä menetelmä noudattaa aineistolähtöisen sisällönanalyysin perinnettä, joka on tyypillinen menetelmä analysoida kvalitatiivista aineistoa. (Tuomi & Sarajärvi, 2006)

Koska tutkimuksen tavoitteena on antaa kehitysehdotuksia tuutorointiin, tulososan kokoamisessa on käytetty SWOT-analyysia. SWOT-analyysi on nelikenttään perustuva menetelmä, jossa arvioidaan prosessin sisäiset vahvuudet ja haasteet sekä ulkoiset mahdollisuudet ja uhat. SWOT-analyysin pohjalta prosessia voidaan kehittää siten, että sen

haasteet voitaisiin muuttaa mahdollisuuksiksi ja vahvuudet tulisi käytettyä mahdollisimman hyvin. (Lindroos & Lohivesi, 2004)

5.4 Luotettavuustarkastelu

Otannaltaan tutkimus vastaa lähes kokonaistutkimusta, jossa lähes kaikilta informanteilta saatiin vastaukset. Ainoana poikkeuksena tästä oli uusille opiskelijoille lähetetty palaute kysely, jossa vastaus saatiin 155 vastaajalta vaikka kutsu lähetettiin 745 uudelle opiskelijalle. Näin ollen tuloksien voidaan ajatella kuvaavan hyvin syksyllä 2011 vallinnutta tilannetta ja silloin tuutoroinnin parissa toimivien ihmisten ajatuksia. Vaikka vastaajat vastasivat kukin omalla nimellään, palaute oli myös kriittistä. Vastaajia pyydettiin kertomaan rohkeasti omat mielipiteensä, koska tutkimuksessa haluttiin löytää oikeasti kehittämistä vaativia asioita.

Tuutoroinnin toteutukset vaihtelevat kuitenkin vuodesta toiseen riippuen hyvin paljon siitä, ketkä sitä ovat tekemässä. Nimettömänä kerätty palaute olisi voinut antaa enemmän kehitysehdotuksia. Tämän tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa lisäksi se, että tuutorisihteerinä toimiessani olen itse ollut mukana tuutoroinnissa. Olen analyysissäni kuitenkin pyrkinyt tarkastelemaan aineistoa avoimin silmin ja mahdollisimman objektiivisesti. Toisaalta oma osallistumiseni ja sitä kautta käymäni keskustelut tuutoreiden ja laitosten sekä tiedekunnan henkilöiden kanssa ovat laajentaneet näkemystäni aiheesta ja näin ollen myös varmasti vaikuttaneet tulkintoihini.

6 Tulokset

Ensimmäinen päätutkimuskysymys koskee tuutoroinnin järjestämistä matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa. Sen alakysymyksiin vastataan luvuissa 6.1, 6.2 ja 6.3. Niissä tuutorointia käsitellään kolmesta eri näkökulmasta: hahmotellaan aineiston perusteella tuutoroinnin keskeisimpiä tavoitteita, sekä mietitään, mikä tekee tuutoroinnista onnistunutta. Lisäksi pureudutaan siihen, minkälainen rooli tuutoroinnilla on eri laitoksilla.

Toinen päätutkimuskysymys keskittyy tuutoroinnin kehittämiseen. Luvussa 6.4 esitellään aineistosta esiin nousseita kehitysehdotuksia. Lukuun 6.5 on kerätty tästä aineistosta esiin nousseita tuutoroinnin vahvuuksia ja heikkouksia.

6.1 Tuutoroinnin keskeiset tavoitteet – opastusta yliopistomaailmaan

Kerätyn aineiston perusteella tuutoroinnin keskeisimmäksi tavoitteeksi nostettiin opintojen alkuvaiheen tuki eli uuden opiskelijan integroiminen yliopistomaailmaan. Tätä mieltä olivat sekä laitosten henkilökunta että tuutorivastaavat. Yliopistomaailmaan siirtyminen tarkoittaa monen asian muuttumista opiskelijan elämässä. Kun kaikki on uutta, tulee henkilökohtainen tuki tarpeeseen. Yhdeksi tuutorin tehtäväksi nähtiin se, että he helpottavat uusien asioiden sulattelua esimerkiksi esittelemällä fyysisen ympäristön ja sen toimintatavat uusille opiskelijoille. Aivan alkuvaiheessa kysymykset ovat yksinkertaisia, mutta suorastaan elintärkeitä: – Mistä saan ruokaa ja mistä löytyy vessa? Tällöin tuutori, joka kertoo nämä asiat kysymättäkin, edesauttaa sitä, että uusi opiskelija voi keskittyä opiskelun kannalta näitä oleellisempien asioiden omaksumiseen:

> *”[Tuutoroinnin keskeisiä tavoitteita ovat] Antaa uudelle opiskelijalle eväät pärjätä yliopistomaailman käytänteissä” – laitoksen henkilökunta*

Fyysisen ympäristön lisäksi tuutorin tehtäväksi nähtiin uuden opiskelijan tutustuttaminen opintoihin, tai ainakin alkuun auttaminen. Miten ilmoittaudun kursseille? Miten laskuharjoituksissa toimitaan? Vaikka laitos vastaa orientoivien opintojen aikana myös opintojen alkuvaiheen kysymyksiin, tuutoritapaamiset tukivat annettua informaatiota enemmän käytännönläheisin vinkein ja auttoivat tarvittaessa kädestä pitäen esimerkiksi lukujärjestyksen tekemisessä.

Vastaajat nostivat esille myös sen, että tuutori tutustutti uuden opiskelija laitoksen henkilökuntaa ja on omalta osaltaan luomassa positiivista yhteishenkeä laitokselle. Tuutori toimii esimerkkinä siinä, miten yliopistossa toimitaan ja miten omalla laitoksella hoidetaan asioita:

> *”Tuutorointi auttaa opiskelijoita suhteuttamaan asiat oikeisiin mittasuhteisiin ja karsimaan tietotulvasta sen, mikä on olennaista opintojen aloittamisen kannalta.” – laitoksen henkilökunta*

Yhdeksi tärkeimmistä tuutoroinnin tavoitteista nostettiin uusien opiskelijoiden tutustuttaminen toisiinsa sekä vanhempiin opiskelijoihin. Sekä laitoksen henkilökunta, tuutorit että fuksit olivat sitä mieltä, että tuutorointi on oleellinen osa uusiin ihmisiin tutustumista ja että se on auttanut luomaan suhteita uusiin opiskelutovereihin. Kuviossa 4 on uusilta opiskelijoilta kerätyn palautteen perusteella muodostettu diagrammi, joka kuvaa sitä kokivatko he, että tuutorointi on auttanut heitä löytämään uusia kavereita. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli 53 % vastaajista ja samaa mieltä 33 %. Yhteensä siis kysymykseen vastanneista 149 uudesta opiskelijasta 86 % oli sitä mieltä, että oli tutustunut tuutoroinnin kautta uusiin ihmisiin. Niistä jotka vastasivat, että eivät omasta mielestään olleet tutustuneet uusiin ihmisiin, viisi oli kuitenkin tutustunut muutamaan ihmiseen tai omaan tuutoriryhmään tai tuutoreihin ja kaksi ei ollut osallistunut tuutorointiin lainkaan. Lähes jokainen tuutorointiin osallistunut oli siis tuutoroinnin kautta tutustunut uusiin ihmisiin.

> *”En tuntenut melkein ketään laitokselta sinne tullessani, mutta tuutoroinnin kautta sain paljon ystäviä.” - fuksi*

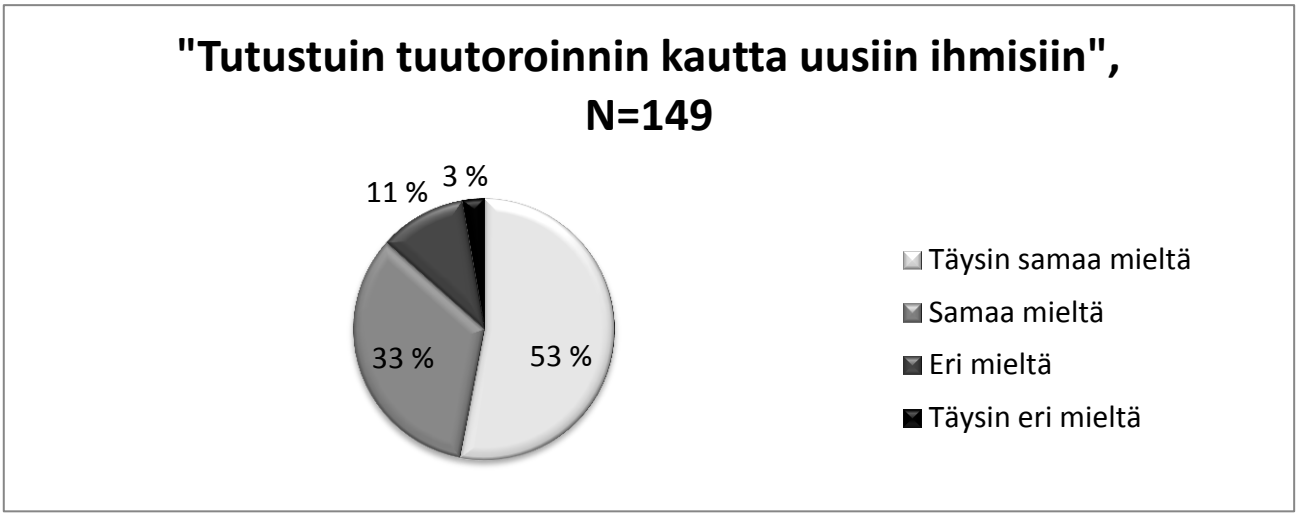

Kuvio 4: Fuksipalautteen vastausten jakautuminen kysymyksessä ”Tutustuin tuutoroinnin kautta uusiin ihmisiin”.

Vaikka laitoksilla pidetäänkin opintoihin liittyviä info-tilaisuuksia orientoivan viikon aikana, kaikkiin kysymyksiin ei niissä saada vastausta ja käytännössä tietoa tulee kerralla niin paljon, että sen omaksuminen voi olla vaikeaa. Tuutori onkin avainasemassa silloin, kun uudella opiskelijalla on kysymyksiä minkä tahansa opiskeluun liittyvien asioiden kanssa. Kynnys kysyä tuutorilta on matalampi kuin esimerkiksi laitoksen opintoneuvojalta. Tuutorit rohkaisevat fukseja esittämään kysymyksiä heille epäselvistä asioista. Jos tuutorit eivät osaa suoralta kädeltä vastata, he osaavat ainakin ohjata eteenpäin tai ottaa asiasta selvää. Myös muut tuutoriryhmäläiset muodostavat tärkeän verkoston, jonka kokemukset, tiedot ja taidot tulevat parhaassa tapauksessa kaikkien ryhmäläisten käyttöön. Uudet opiskelijat ovat opiskelujen alun kannalta samassa tilanteessa ja voivat näin ollen tarjota toisilleen vertaistukea:

”Hyvä kokemus. Sai heti ensi alkuun selkoa menoista ja tuttavia,
joiden kanssa pystyi keskustelemaan opintojen aloituksesta.” -fuksi

Tuutori toimii eräänlaisena matkaoppaana ja tukihenkilönä yliopistomaailmaan. Uusi opiskelija saa turvakseen ainakin yhden ihmisen, jolta voi kysyä mitä vain. Tuutorit esittelevät myös laajemmin yliopistomaailmaa, kuten esimerkiksi ainejärjestöjä ja UniSporttia, jotka tukevat opinnoissa jaksamista tarjoamalla mielekästä vapaa-ajantoimintaa:

”Tuutori voi ohjata fukseja lähes kädestä pitäen opintojen aloittamisessa. On siis tärkeää että tuutorit saavat fukseihin henkilökohtaisen kontaktin, jotta fukseilla on matala kynnys lähestyä tuutoria ongelmatilanteissa.” -tuutorivastaava

”[Tuutoreiden keskeisiä tavoitteita on] olla omalta osalta mukana luomassa turvallinen, positiivinen ja innostava ilmapiiri kampukselle!” – laitoksen henkilökunta

”Todella tärkeä osa opiskelun aloitusta, ilman sitä ilmapiiri olisi täysin erilainen ja kavereita paljon vähemmän.” – fuksi

Aineiston analyysin perusteella tuutoroinnin keskeisimmät voidaan tiivistää seuraavasti:

- fyysiseen ympäristöön ja sen toimintatapoihin tutustuminen
- vertaistuen tarjoaminen ja opiskelukavereihin tutustuttaminen
- kertoa käytännönläheisesti opiskelusta
- esitellä vapaa-ajan toimintaa

6.2 Onnistunutta tuutorointia -hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Jotta tuutorointia voitaisiin kehittää entistä paremmaksi, on hyvä ensin selvittää, millaiset asiat tekevät siitä onnistunutta jo nykyisellä toteutuksella. Tässä luvussa esitellään asioita, jotka aineiston perusteella tekivät tuutoroinnista onnistunuttta.

Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että tavoitteellinen ja hyvin suunniteltu ohjelma saa uudet opiskelijat osallistumaan tuutoritoimintaan. Tuutoreiden luoma rento tunnelma unohtamatta asiasisältöjen monipuolista läpikäymistä näyttää olevan sekä tuutoreiden, että fuksien mielestä avain onnistuneeseen tuutorointiin. Yhteistyö ja tiedotus ovat myös tärkeässä asemassa, koska mukana on niin paljon ihmisiä.

Fuksipalautteen perusteella tuutorointi toimii, kun tuutorit ovat asiasta ja oppiaineestaan innostuneita ja aidosti kiinnostuneita auttamaan fukseja. Kun tämä välittyy uusille opiskelijoille, he kokevat, että heistä välitetään aidosti ja silloin he uskaltavat ottaa kaiken irti tuutoreistaan. Tuutoritapaamisissa täytyy myös käsitellä riittävästi opintoja koskevia asioita

ja toisaalta tarjota riittävästi vapaa-ajan toimintaa, jotta uudet opiskelijat pääsevät hyvin alkuun opinnoissaan, mutta toisaalta tutustuvat uusiin opiskelijatovereihinsa.

Tuutoreiden mielestä tapaamisen onnistumiseen vaikutti se, missä tapaaminen pidettiin. Monet sanoivat, että ryhmälle sopivan kokoinen ja käyttötarkoitukseen sopiva tila olivat edellytyksiä tapaamisen onnistumiselle. Eniten painoarvoa tuutorit kuitenkin antoivat tapaamisten suunnittelulle. Onnistuneella tapaamisella oli usein selkeä tavoite ja tuutorit olivat miettineet, mitä asioita halutaan käsitellä ja miten he tulevat sen tekemään:

> *”[Tapaaminen oli onnistunut, koska] Aihe oli mielenkiintoinen, oltiin päästy yli ensimmäisen kerran jännityksistä ja ilmapiiri oli siksi rento. Kaikki tuntuivat hyötyvän tapaamisesta.”-tuutori*

Tapaamisen onnistumisen kannalta on tietysti oleellista, että tapaamisessa on tuutoreiden lisäksi uusia opiskelijoita ja moni mainitsikin onnistuneen tapaamisen kohdalla, että paikalla oli sopiva määrä fukseja, jotta tapaamisen suunniteltu sisältö voitiin toteuttaa. Fuksien oma asenne ja aktiivisuus toki myös vaikuttavat tapaamisen onnistumiseen. Tuutorien tehtävänä on luoda tapaamiseen sellainen ilmapiiri, että jokainen uskaltaa omana itsenään kysyä mieltään askarruttavia kysymyksiä. Tuutorit näkivätkin yhtenä tärkeänä onnistuneen tapaamisen tuntomerkkinä rennon ilmapiirin, jossa kaikilla on hyvä olla. Tuutorit myös mainitsivat, että onnistuneiden tapaamisten yhteydessä uudet opiskelijat tutustuivat luontevalla tavalla toisiinsa:

> *”Tapaaminen onnistui hyvin, koska kaikki olivat paikalla ja koska olin valmistautunut tapaamiseen ja suunnitellut etukäteen mitä käydään läpi. Ilman suunnittelua ei olisi onnistunut niin hyvin” - tuutori*

> *”Kortinpeluun lomassa pääsimme tutustumaan toisiimme luonnollisesti. Rento ilmapiiri teki hyvää kaikille, koska opiskelut olivat juuri alkamassa ja alkuhämmennys oli suurta fuksien keskuudessa.” – tuutori*

Onnistuneen tapaamisen tuntomerkkejä tuutoreiden mielestä olivat:

- etukäteen hyvä suunnittelu ja valmistautuminen,
- rento ilmapiiri,
- fuksien positiivinen asenne ja kiinnostus toimintaa kohtaan,
- oikeanlainen tarkoitukseen sopiva tila,
- luonteva tutustuminen uusiin ihmisiin.

Parannettavaa tuutoritapaamisten järjestämisestä tuutorit näkivät tiedotuksessa ja aikataulujen yhteen sovittamisessa. Yleiseksi ongelmaksi muodostui myös fuksien motivoiminen ylipäätään saapumaan paikalle. Ensimmäisten tapaamisten jälkeen järkevän ohjelman keksiminen ja sen markkinoiminen fukseille on ehdottomasti asia, jonka suunnitteluun ja tavoitteiden asetteluun kannattaa käyttää aikaa. Tiedotus muodostuu tässäkin kynnyskysymykseksi –jos fukseille kerrotaan tapahtuman sisältö ja se vaikuttaa heistä mielenkiintoiselta ja mielekkäältä, he myös todennäköisemmin saapuvat paikalle:

> *”Fuksien aktivointi on jokavuotinen ongelma, mutta tänä vuonna tuntui että ryhmä hajaantui nopeammin kuin viime vuonna. Varmaankin tiedotusta voisi parantaa.” -tuutori*

Kerätyn fuksipalautteen (Liite 6) perusteella voidaan sanoa, että järjestettyyn tuutorointiin oltiin tyytyväisiä. Fuksipalautteessa uusia opiskelijoita pyydettiin arvioimaan tuutorintia väittämien avulla. Vaihtoehtoina olivat ”täysin samaa mieltä”, ”samaa mieltä” , ”eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä”. Taulukossa on esitetty prosentuaaliset osuudet vastanneista, jotka olivat väittämien kanssa samaa tai täysin samaa mieltä. Kuten taulukosta 4 huomataan, suurin osa fukseista oli väittämien kanssa samaa mieltä kaikkien osa-alueiden kohdalla.

Ainoan poikkeuksen tekee tietojenkäsittelytiede, jonka fuksit selvästi eivät olleet suhteessa niin tyytyväisiä tuutorointiin kuin muiden aineiden. Kautta linjan tietojenkäsittelytieteen fuksit vastasivat harvemmin olevansa täysin samaa tai samaa mieltä väitteiden kanssa. Avointen vastausten perusteella on pääteltävissä, että he olivat pettyneitä siihen, että tuutoritapaamisia ei järjestetty kuin yksi tai vain muutama. He olisivat toivoneet lisää tapaamisia siitäkin huolimatta, että periaatteessa kaikki opintoihin liittyvät asiat tulivat

selviksi. Huomionarvoista on, että vain 43 % tietojenkäsittelytieteen palautteeseen vastanneista oli sitä mieltä, että oli tutustunut uusiin ihmisiin tuutoroinnin kautta:

> *”Meidät kyllä jaettiin pienryhmiin, mutta näissä ryhmissä vietettiin aikaa ilmeisesti tasan 1 tunti ensimmäisenä päivänä. Pienessä ryhmäsä tutustuminen on kuitenkin paljon helpompaa, ja ryhmät jaetaan hyvin iän ja taustan perusteella. [--] Nyt vähän epäselvää, miksi meitä edes jaettiin pienryhmiin.” -fuksi*

Maantieteen ja geologian kohdalla myös monet totesivat, että eivät olleet tutustuneet uusiin ihmisiin. Koska aloittavia opiskelijoita on vähemmän kuin muissa aineissa, tuutorointi ei ole niin merkittävässä asemassa, koska opiskelijat toimivat samassa, pienessä ryhmässä koko ensimmäisen vuoden ajan. He tutustuvat välttämättä myös kurssien puitteissa. Tilastotieteessä oli vain kaksi vastaajaa, joten vastauksista ei voi päätellä kovin paljon.

Taulukko 4: Uusien opiskelijoiden käsitykset tuutorointiin liittyvistä väittämistä, N=155

	Vas-taajia	**Oli hyötyä**	**Helpotti opintojen alussa**	**Tutustui uusiin ihmisiin**	**Ryhmä sopivan kokoinen**	**Tuutorit osasivat asiansa**	**Käsiteltiin oikeita asioita**	**Sopivasti tapaamisia**
Fys	34	100 %	97 %	97 %	97 %	97 %	94 %	88 %
Geo	9	100 %	89 %	67 %	100 %	89 %	89 %	78 %
Kem	33	94 %	97 %	94 %	88 %	97 %	94 %	91 %
Maa	22	100 %	100 %	100 %	100 %	95 %	91 %	100 %
Mat	32	94 %	91 %	78 %	84 %	88 %	84 %	78 %
Til	2	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	50 %
TKT	23	70 %	70 %	43 %	74 %	74 %	74 %	57 %
Yht.	**155**	**93 %**	**92 %**	**83 %**	**90 %**	**91 %**	**88 %**	**83 %**

Fukseille ei näy valmisteleva työ, joka on tehty jo edeltävänä keväänä ja kesänä. Tuutorit ovat kouluttautuneet ja suunnitelleet tuutoritapaamisia ja pohtineet rooliaan tuutorina.

Parhaassa tapauksessa tämä on johtanut kirkkaaseen ajatukseen siitä, mitä he haluavat kertoa fukseille ja mitä heidän kanssaan tehdä.

Yksi tärkeä tekijä tuutoroinnin onnistumisessa on laitoksen kanssa tehtävä yhteistyö. Tuutorit ja laitoksen työntekijät vaihtavat tietoja orientoivan viikon aikatauluista ja suunnittelevat yhdessä, miten orientoivasta viikosta saataisiin paras mahdollinen. Mitä saumattomampaa yhteistyö on, sen parempi lopputulos todennäköisesti saavutetaan. Lisäksi silloin kun molemmat hyödyntävät ja hyödyttävät toisiaan, saavutetaan myös fuksien kannalta hyviä tuloksia:

> *”Olen ollut yllättävän paljon yhteydessä laitoksen tuutorivastaavaan ja se on ollut hyvä tuki toiminnalle. Olen voinut pyytää häntä hankkimaan meille luentosaleja käyttöön ja käyty tarkemmin läpi orientoivien aikataulut ja muut hommat. En tiedä miten tai miksi yhteistyötä pitäisi vielä parantaa. Kunhan informaatio kulkee niin kaikki on mielestäni hyvin :)” - tuutorivastaava*

6.3 Tuutorit laitoksilla -korvaamaton voimavara

Tässä luvussa valotetaan sitä, millainen asema opiskelijatuutoroinnilla on laitoksilla. Tämän lisäksi tarkastellaan tehtyä yhteistyötä.

Tuutorointi nähdään todella oleellisena osana ensimmäisen vuoden opiskelua. Kaikkien laitosten tuutorivastaavat olivat tyytyväisiä tuutorointiin, vaikka kehitysehdotuksiakin toki oli. Nimenomaan käytännölliseltä kannalta tuutoreiden rooli on merkittävä varsinkin aivan alkusyksystä, jotta uudet opiskelijat saavat kiinni yliopisto-opiskelusta mahdollisimman hyvin. Useilla laitoksilla tehdään opiskelijoiden kanssa muutenkin paljon yhteistyötä ja kehitetään opetusta ja ohjausta. Tuutorointi muodostaa vain yhden lisäkanavan toimivalle yhteistyölle. Tuutorointi nähdään myös tärkeänä tekijänä siinä, millaisen kuvan uudet opiskelijat saavat laitoksesta ja yliopisto-opiskelusta:

> *”Laitos on tyytyväinen opiskelijatuutorointiin. Aktiiviset, innostuneet ja vastuuntuntoiset tuutorit ovat korvaamaton voimavara.”*
> *– laitoksen henkilökunta*

”Tuutorit ovat monesta näkökulmasta tiedekunnan ja laitoksen käyntikortti uusien opiskelijoiden suuntaan.” – laitoksen henkilökunta

Tuutorit ja laitoksen henkilökunta suunnittelivat orientoivaa viikkoa yhdessä ja matematiikan ja tilastotieteen laitos, fysiikan laitos ja geologian osasto järjestivät yhdessä tuutoreiden kanssa ohjelmaa uusille opiskelijoille. Fysiikan laitos on jo useamman vuoden ajan järjestänyt Laboratoriokierros –tapahtuman, jossa uudet opiskelijat pääsevät tutustumaan fysiikan laitoksen eri laboratorioihin ja siellä työskenteleviin tutkijoihin. Geologian osasto järjestää yhdessä tuutoreiden kanssa vuosittain päivän kestävän fuksiekskursion Etelä-Suomen geologisille kohteille. Matematiikan tuutorit järjestivät vuonna 2011 yhdessä laitoksen henkilökunnan kanssa laitosiltamat, jossa uusilla opiskelijoilla oli mahdollisuus tutustua henkilökuntaan. Maantieteen opiskelijat eli MaO tuottaa yhdessä osaston opintoneuvojan kanssa Mantun eli MaOn lehden fuksinumeron, josta löytyy paljon tietoa opiskelusta ja laitoksesta. Laitokset myös tarjoavat tiloja tuutoreiden käyttöön ja auttavat niiden varaamisessa.

Merkittävän osan yhteistyöstä muodosti tuutorikoulutuksen osana järjestettävä laitostapaaminen tuutorointia edeltävänä keväänä. Tilaisuudessa tuutorit ja laitoksen henkilökunta pohtivat, miten ja millaista yhteistyötä he haluavat ja aikovat tehdä seuraavana syksynä. Tarkoituksena oli myös varmistaa, että kaikilla tuutoreilla on ajantasaiset tiedot siitä, mitä laitos haluaa ja vaatii uusilta opiskelijoilta. Yleisesti ottaen tuntuu siltä, että ei oikein tiedetä, millaista yhteistyötä voisi ja pitäisi tehdä, mutta sitten kun jotain tehdään kaikki kokevat sen mielekkääksi ja onnistuneeksi.

Matematiikan ja tilastotieteen laitoksella opiskelijatuutoroinnin rooli on hieman erilainen, koska ohjaajatuutorointi aloittaa toimintansa jo ensimmäisen periodin alussa. Näin ollen opiskelijatuutoroinnin rooli on pienempi ja suuntautuu enemmän alun vaikeuksien voittamiseen, hyvän ilmapiirin luomiseen ja vapaa-ajan aktiviteettien esittelyyn ohjaajatuutoroinnin vastatessa asiakeskeisemmästä sisällöstä:

”Opiskelijatuutoreilla on tärkeä muttei kauhean pitkä kestoinen rooli. Opiskelijatuutorit johdattavat opiskelijat heti opintojen alussa oikeille raiteille ja järjestävät ainejärjestön kanssa paljon yhteistä vapaa-ajan toimintaa. Koska laitoksella on ohjaajatuutorijärjestelmä, ottavat

ohjaajatuutorit melko pian myös ison roolin uusien opiskelijoiden elämässä. OT:n rooli keskittyy kuitenkin enemmän sisällölliseen ja asiapitoisempaan teemaan kuin opiskelijatuutoreiden." – laitoksen henkilökunta

6.4 Tuutoroinnin kehitysehdotuksia -enemmän, paremmin ja useammin

Toisena tämän tutkimuksen pääkysymyksenä oli pohtia, miten tuutorointia pitäisi kehittää. Tässä luvussa on esitelty aineistosta nousseita kehitysehdotuksia ja vastataan siten tutkimuskysymykseen 2.1. Ehdotukset on ryhmitelty sen mukaan, mitä aihepiiriä ne koskevat. Lähes jokainen vastaajan jokaisesta vastaaja ryhmästä esitti ehdotuksia tuutoroinnin kehittämiseksi ja ne kattoivat todella laajasti tuutoroinnin eri osa-alueita aina tuutoreiden hakuprosessista yleisemmin tuutoreiden tekemään yhteistyöhön.

Hakuprosessi

Matematiikan, tilastotieteen ja maantieteen tuutorit on haastateltu hakuvaiheessa jo useamman vuoden ajan. Käytäntöä on pidetty hyvänä monestakin syystä, ensinnäkin haastattelussa saa monipuolisemman kuvan ihmisestä kuin vain e-lomakkeen perusteella. Lisäksi tuutoritoiminta tapahtuu kasvotusten uusien opiskelijoiden kanssa, joten tulevien tuutoreiden sosiaalisten taitojen arvioiminen helpottaa tuutorien valintaa. Haastattelut toteutetaan yhdessä ainejärjestön tuutorivastaavien ja laitoksen tuutorivastaavan kanssa. Tällöin samalla on päästy pohtimaan linjauksia siltä, millaisia tuutoreita halutaan ja mitä tuutoroinnilta toivotaan. Tuutorisihteerinä olen kokenut, että tämä on ollut jatkon kannalta erittäin hyvä ratkaisu, koska tuutorointi on tiedekunnan, laitoksen ja ainejärjestön yhteinen ponnistus uusien opiskelijoiden eduksi.

Tuutoreista 74 prosenttia kannatti haastattelujen ottamista osaksi tuutorivalintoja (kuvio 5). Tuutorivastaavista kaikki olivat sillä kannalla, että haastatteluja tulee jatkaa tai ne pitää ottaa osaksi valintaprosessia:

”Tuutoreiden valinnassa voisi mielestäni tosiaan ottaa käyttöön tuon haastattelukäytännön, koska näin nähtäisiin, kuka oikeasti on kiinnostunut fuksien ohjaamisesta.” – tuutori

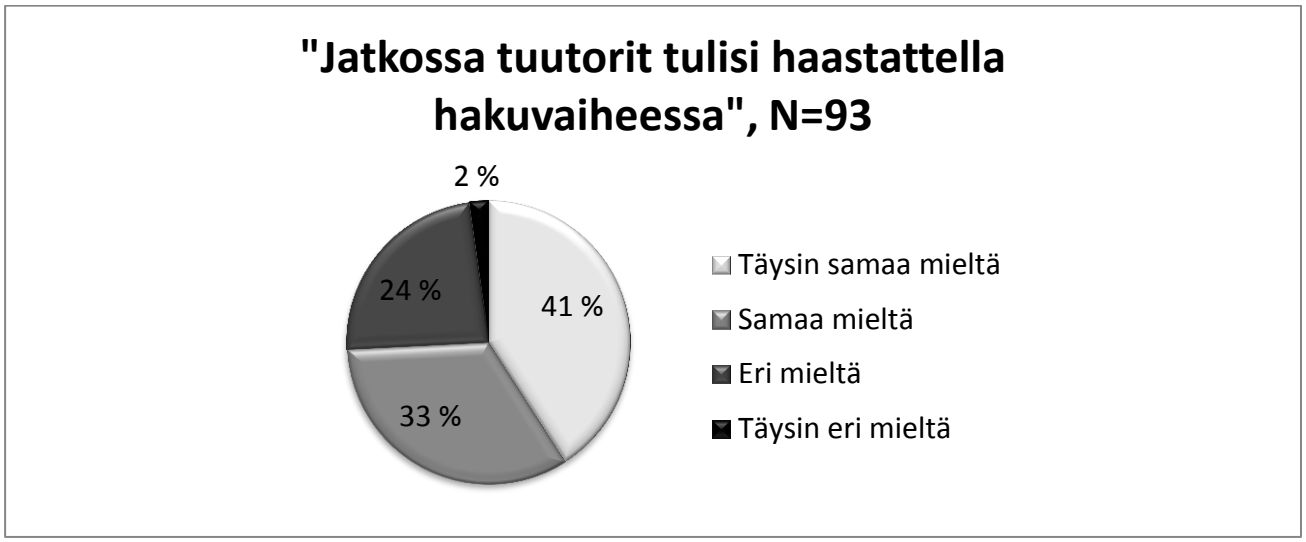

Kuvio 5: Tuutoreiden mielipiteet tuutorihaastattelujen käyttöönotosta kaikille oppiaineille.

Laitoksen ja tuutorien yhteistyö

Tuutoriraportin perusteella laitoksen kanssa yhteistyötä kertoi tehneensä vain 57 tuutoria 95:stä (Kuvio 6).

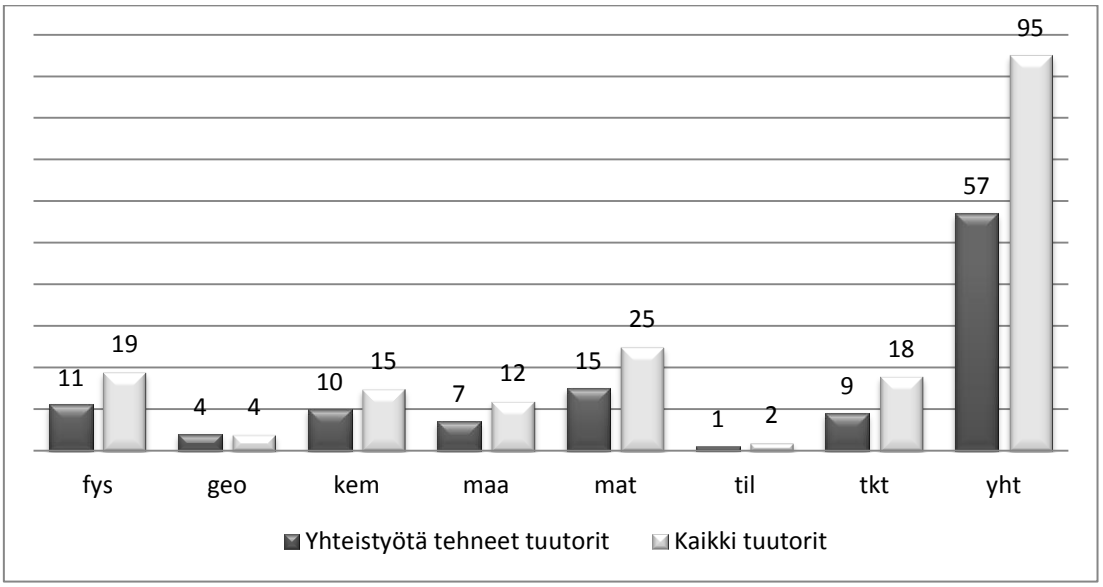

Kuvio 6: Tuutorit, jotka ilmoittivat tehneensä yhteistyötä laitoksen kanssa oppiaineittain.

Tiedottaminen ja molemminpuolinen kommunikaatio oli sekä laitoksen henkilökunnan, tuutorivastaavien kuin tuutoreidenkin toiveena laitoksen kanssa tehtyä yhteistyötä koskien. Erityisesti maantieteen ja geologian tuutorivastaavat ja tuutorit olivat sitä mieltä, että laitoksen kanssa kaivataan vielä enemmän yhteistyötä tiedottamisen osalta. Esimerkiksi syksyllä 2011 tuutorit saivat orientoivan viikon aikataulun todella myöhään, mikä aiheutti haasteita suunnittelulle.

> *”Ehkä enemmän viestintää pitäisi olla puolin ja toisin, mitä odotuksia on toiselta” -tuutori*

> *”Yhteistyö voisi olla selvempää ja tiiviimpääkin. Nyt tilanne riippuu paljolti henkilöistä ja heidän toimistaan” – laitoksen henkilökunta*

Laitostapaamisista kerättiin palautetta e-lomakkeella. Palautteen perusteella (N=65, joista henkilökuntaa 16) tilaisuus oli sekä opiskelijoiden että henkilökunnan mielestä tarpeellinen ja uudistusten myötä palautteen perusteella tilaisuus vastasi enemmän tarkoitustaan. Jatkon

kannalta toivottiin sekä tuutoreiden ja henkilökunnan miettivän käsiteltäviä asioita tahoillaan ennen yhteistä tilaisuutta. Tuutoreiden olikin tarkoitus tehdä näin TuutoriStartin yhteydessä, mutta paikalla olivat tuolloin ainoastaan uudet tuutorit ja ajatukset tuutoroinnista eivät monellakaan olleet vielä muodostuneet kovin selkeiksi, tästä syystä heillä ei vielä ollut suuria toiveita laitoksen suuntaan.

Henkilökunta kaikilta laitoksilta oli kokenut tilaisuuden hyvänä ja tarpeellisena. Opiskelijat ja laitoksen henkilökunta tekevät yhteistyötä eri laitoksilla eri tavalla ja eri mittakaavassa, mutta laitostapaaminen osoittautui aineiston perusteella osoittautunut hyödylliseksi ajatusten vaihdon kanavaksi jokaisella laitoksella. Kehittämiskohteita ja haasteita toteutuksessa on ja tulee aina olemaan, palautteen perusteella tilaisuus vastasi kuitenkin paremmin tarkoitustaan kuin edellisinä vuosina. Palautteen perusteella paikalle on tärkeää saada tasapuolisesti kaikki keskeiset henkilökunnan edustajat. Fysiikan laitoksella sekä henkilökunta, että tuutorit olivat sitä mieltä, että kaikista pääaineista tulisi saada joku edustaja tilaisuuteen, nyt paikalla ei ollut edustajaa läheskään kaikista yksiköistä:

> *”Voisi olla kaikkien fysiikan osa-alueiden edustajat paikalla” –tuutori*

> *”Tilaisuudessa oli vain 3 oppiaineen opintoneuvojat. Jatkossa olisi hyvä jos kaikista oppiaineista olisi paikalla edes yksi henkilö” –henkilökunnan edustaja*

Niiden jotka tulevat paikalle tulisi malttaa täysillä keskittyä tilaisuuteen, muuten tuutorit helposti saavat sen vaikutelman, että heidän asiansa ei ole sittenkään tärkeä:

> *”Myöskin henkilökunnan määrä oli ehkä liioiteltu kun ehkä puolella oli mitään sanottavaa ja muut vilkuilivat kelloa, että millon pääsisi takaisin oikeiden töiden pariin.” –tuutori*

Tuutorit toivoivat enemmänkin laitostapaamisen kaltaisia palavereja. Esimerkiksi ehdotettiin, että syksyllä pidettäisiin palautekeskustelun tyyppinen palaveri, jossa pohdittaisiin sitä, mikä meni hyvin ja mitä voisi tehdä toisin seuraavana syksynä:

> *”Laitoksen henkilökunnan ja tuutoreiden yhteisiä palavereja ainakin muutaman kerran syksyn aikana (esim. keväällä koulutusten aikaan ensimmäinen, orientoivien opintojen jälkeen toinen ja kolmas marras-*

joulukuussa), joissa pohditaan miten hommat on saatu hoideltua."

– tuutorivastaava

Koulutukset

Koulutuksista kerätyn palautteen perusteella parasta antia olivat toisiin tuutoreihin tutustuminen ja asioiden läpikäyminen. Tällöin paljastui sellaisia asioita, joita etukäteen ei olisi osattu ottaa huomioon. Tällaisia olivat varsinkin itsestään selvyydet, kuten miten toimit ruokalassa. Tärkeää on myös, että tuutori muistaa, että sanasto on suurelta osin vierasta ja tuutoreiden tulisikin muistaa selittää käyttämänsä fukseille vieraat sanat, kuten esimerkiksi fuksi, ilman, että uusien opiskelijoiden täytyy kysyä.

Tuutoriraporttiin vastanneista tuutoreista uusista, vuonna 2011 koulutuksiin osallistuneista 74 tuutorista 97 prosenttia piti koulutusta riittävän kattavana. Vain kaksi tuutoria oli eri mieltä väittämän kanssa. 21 tuutoria oli täysin samaa mieltä siitä, että heidän tuutorikoulutuksille asettamansa odotukset toteutuivat. Samaa mieltä tuon edellä mainitun väitteen kanssa oli 47 tuutoria, seitsemän tuutoria oli sitä mieltä, että heidän odotuksensa eivät toteutuneet. Kuviossa 7 on esitetty vastausten jakautuminen näissä väittämissä. Vastaajia on molemmissa kysymyksissä 74.

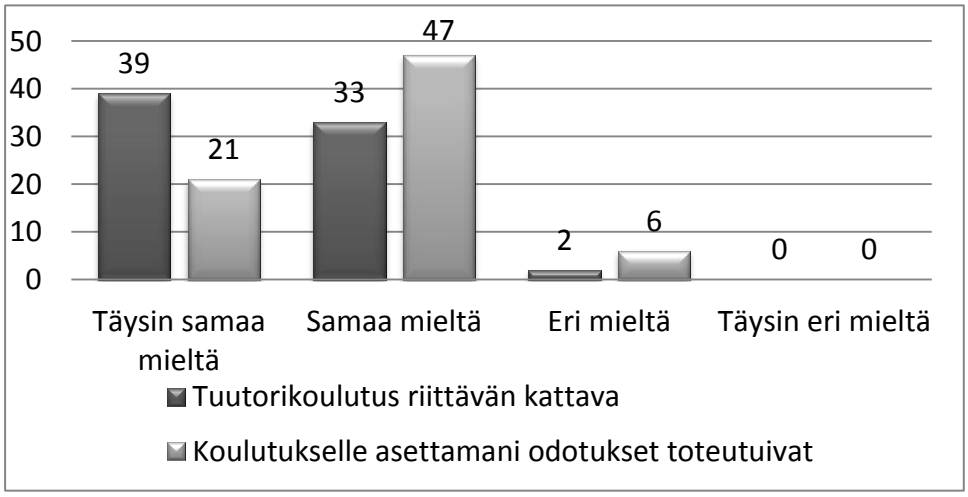

Kuvio 7: Tuutoreiden vastausten jakautuminen väittämissä tuutorikoulutusten onnistumista koskien

Ongelmaksi koulutuksen sovittamisessa kaikkien tarpeisiin muodostui se, että tulevat tuutorit aloittavat kovin erilaisilla taustoilla tuutorikoulutuksen. Toiset ovat toimineet ryhmänohjaajina vuosikausia, käyneet useissa koulutuksissa ja toiset taas ovat ensimmäistä kertaa pohtimassa ryhmädynamiikan perusteita. Koulutusten järjestäjien on tällöin tasapainoteltava kokeneiden pitkästyttämisen ja kokemattomien laiminlyönnin välillä. Kaiken kaikkiaan palautteista voi tulkita, että tuutorit olivat kevään aikana pohtineet omaa tuutorointiaan. Useimmille oli syntynyt käsitys siitä, millainen tuutori minä haluan olla ja mitä sanoa fukseille. Koulutusten tuloksena ei tapahdu kehitystä, eikä tuloksena siis välttämättä ole hyvää tuutoria jos tuutori itse ei pysähdy pohtimaan asioita. Lisäksi vanhat tuutorit, jotka ovat käyneet tuutorikoulutukset aikaisemmin, voivat pitää yllä käsityksiä siitä, ettei tuutorikoulutuksista heidän mielestään ole ollut hyötyä. Silloin ennakko asenteet ovat negatiivisia koulutuksien sisältöjen ja vaikuttavuuden suhteen:

> *”Nykyisellään koulutuksella on imago-ongelma opiskelijoiden keskuudessa. Uusille tuutoreille järjestetty koulutus oli hyvin kehittävä ja sai miettimään tuutorointiin liittyviä asioita, joten vastaavaa koulutusta voisi mahdollisuuksien puitteissa antaa kaikille. Samalla saadaan uudet teemat paremmin läpi vanhoillekin tuutoreille.” – tuutori*

Koulutukselta toivottiin myös enemmän käytännönläheisyyttä ja ehdotuksia siitä, mitä fuksien kanssa pitäisi tehdä ja mitä asioita kertoa. Toivottiin erilaisia tuutoritapaamisen simulaatioita ja harjoituksia, joilla saisi esimakua siitä, millaista tuutorointi tulee todellisuudessa olemaan. Toivottiin myös, että vanhoja tuutoreita hyödynnettäisiin koulutuksissa enemmän, jotta kaikkia asioita ei tarvitsisi keksiä uudestaan ja aikaisemmista kokemuksista voitaisiin ottaa entistä enemmän oppia:

> *”Mielestäni tuutorikoulutus oli aika toimiva paketti. Toki aina voisi lisätä käytännönläheisyyttä, mutta onhan se tietysti vähän hankalaa.” – tuutori*

> *”Voisi ehkä olla sellaisia harjoitustöitä joissa simuloitaisiin tuutorointia eli kokeiltaisiin pienryhmässä tuutorointiin liittyviä taitoja.” -tuutori*

”Voisiko johonkin kohtaan koulutusta saada vaikka vanhoja tuutoreita kertomaan omista tuutorointikokemuksistaan. He voisivat infota esimerkiksi mitä itse olisivat tehneet toisin ja mihin itse olisivat toivoneet varautuneensa paremmin.” -tuutori

Koulutuksen tiivistämistä ja tuntien vähentämistä ehdotettiin, mutta toisaalta myös sitä, että koulutusta järjestettäisiin nykyistä enemmän. Koulutukselta toivottiin myös entistä enemmän vuorovaikutteisuutta ja yhteistyötä myös muiden aineiden tuutoreiden kanssa, jotta hyväksi havaitut käytänteet voitaisiin ottaa käyttöön myös omassa aineessa. Tuutorit olivat myös sitä mieltä, että kuluneen syksyn kokemusten pohjalta syksyn ja tapaamisten suunnittelun tärkeyttä tulisi painottaa jo koulutuksessa enemmän:

”Tuutorikoulutuksessa olisi hyvä painottaa myös hommien suunnittelua ajoissa ja sopia jo etukäteen, kuka hoitaa mitkäkin menot.” – tuutori

”Koin pohdintatehtävät mielenkiintoisiksi ja oli antoisaa kuunnella monenlaisia mielipiteitä muilta tuutoreilta, myös muiden alojen tuutoreilta. Ainoana kehitysideana olisikin että enemmän keskustelua yhdessä kuin "luentomaista" koulutusta.” –tuutori

Ainejärjestöt ja tuutorointi

Ainejärjestöt ovat merkittävä voimavara ja tärkeässä osassa tuutoroinnin kannalta. Ainejärjestöjen syksyllä järjestämä ohjelma on suurelta osin varsinkin alku-syksystä suunniteltu siten, että uusien opiskelijoiden on helppo ja mukava tulla mukaan toimintaan. Tuutorit ovat usein myös aktiivisesti mukana ainejärjestön toiminnassa ja sitä kautta yhteistyö sujuu useimmiten mutkattomasti ja luontevasti. Ainejärjestön kautta myös tutustuu luontevalla tavalla vanhempiin opiskelijoihin ja integroituu sitä kautta myös paremmin yliopiston toimintaan.

Tuutorina toimiminen ei kuitenkaan edellytä sitä, että olisi ainejärjestössä aktiivisessa roolissa. Tämä tulisi pitää mielessä siksi, että tulisi varmistaa, että tuutorit osaavat esitellä uusille opiskelijoille ainejärjestötoimintaa riittävästi ja tarjota uusille opiskelijoille

mahdollisuuden päästä mukaan toimintaan. Ei ole tarkoituksenmukaista, että tuutorit järjestävät itsekseen sellaisia tapahtumia, joiden järjestäminen yhdessä ainejärjestön kanssa sujuu helpommin, kun mukana järjestämässä on muitakin kuin tuutorit ja käytössä ainejärjestöille tarjottavat tilat ja palvelut. Tuutorivastaavilla on iso rooli siinä, miten hyvin yhteistyö tuutoreiden ja ainejärjestöjen välillä onnistuu. Tuutorivastaavien tulisi ennen kaikkea tiedostaa, että ainejärjestö ei välttämättä ole kaikille tuutoreille täysin tuttu, joten tiedotus ja informointi nousevat tässäkin tärkeään asemaan. Tuutoreita kannattaa myös hyödyntää fukseille suunnattujen ainejärjestöjen tilaisuuksien suunnittelussa ja järjestämisessä mahdollisuuksien mukaan.

Rooli tuutorina on erilainen kuin ainejärjestöaktiivina. Tämä tuutorina toimivien on tärkeä tiedostaa (Kuvio 8). Käytännössä tässä ei ole mitään ristiriitaa, mutta tuutorilla on erilainen vastuu ja velvollisuus huolehtia uusien opiskelijoiden viihtymisestä ja perehdytyksestä käytänteisiin kuin sillä ainejärjestöaktiivilla, joka ei toimi tuutorina.

Kuvio 8: Ainejärjestöaktiivin ja tuutorin roolit ovat osittain päällekäisiä, mutta eivät ristiriitaisia.

Tuutoreiden tulisi myös pitää mielessä, että tuutoritapaaminen ei ole sama asia kuin ainejärjetön järjestämä ohjelma (Kuvio 9). Ainejärjestön järjestämiin ohjelmiin voidaan ja pitäisikin osallistua osana tuutorointia, mutta ainejärjestön tapahtumat eivät sisällöltään kata kaikkia niitä asioita, joita tuutoroinnissa olisi hyvä käydä läpi, jotta se vastaisi parhaalla mahdollisella tavalla uusien opiskelijoiden tarpeisiin. Uusilta opiskelijoilta kerätyn palautteen perusteella näyttää myös siltä, että he eivät pidä ainejärjestön tapaamisiin osallistumista tuutorointina, vaikka se tarjoaakin mahdollisuuden kysyä tuutoreilta ja vanhemmilta opiskelijoilta myös opintoihin liittyviä kysymyksiä:

”Erillinen tuokio yliopistolla, jolloin voi kysellä kaikista käytännön asioista ryhmässä. Tällä hetkellä jäänyt jokseenkin sivurooliin, vaikka kysyä sai missä tahansa.” – fuksi

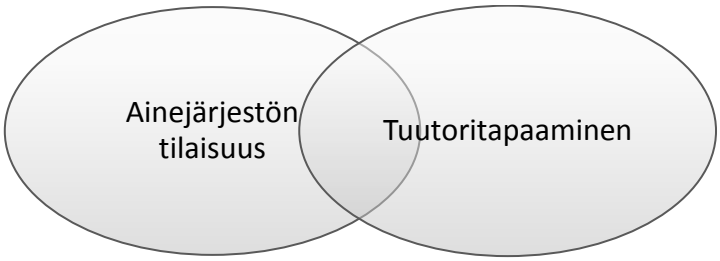

Kuvio 9: Tuutoritapaamiset ja ainejärjestön tilaisuudet eivät ole sama asia.

Tuutorina toimiminen on muutakin kuin ”toisen fuksivuoden” viettämistä ainejärjetön juhlissa roikkumisen muodossa. Yhteistyö ainejärjestön kanssa on ehdottoman tärkeää, mutta tuutoroinnilta kaivataan enemmän kuin ainejärjestöjen tilaisuudet tarjoavat. Tuutorin vastuulla on suunnitella ensimmäisten viikkojen ohjelma siten, että se vastaa uusien opiskelijoiden tarpeisiin monipuolisesti, tutustuttaa ihmisiin, mutta myös erityisesti helpottaa itse opiskelujen aloitusta:

”Tuutorointi on kivaa, mutta se on ensisijaisesti vastuullinen luottamustehtävä. Kaljaa voi fuksien kanssa juoda bileissä myös ilman tuutorilätkää rinnassa, joten tuutoriksi hakeutumisen syiden pitäisi olla jossain muualla.” – tuutorivastaava

Uusien opiskelijoiden toiveita

Vaikka tuutorointiin oltiin yleisesti ottaen erittäin tyytyväisiä, uusilta opiskelijoilta kerätystä palautteesta nousi selkeästi esille muutamia toiveita. Ensinnäkin tapaamisia ja tuutorointia kaivattiin enemmän. Tapaamisia olisi kaivattu orientoivan viikon jälkeen ja tuutoroinnin toivottiin olevan nykyistä monipuolisempaa, esimerkiksi muihin tuutoriryhmiin tutustumista kaivattiin. Myös tiedotuksen tärkeys ja selkeys olivat uusien opiskelijoiden parannusehdotusten listalla:

”Lopussa tapaamiset hiipuivat, ja olisin kyllä ollut valmis vielä tutustumaan ihmisiin lisää yhteisten tapahtumien kautta. Toisaalta, kai sitä pitää itsekin uskaltaa lähestyä ihmisiä. :)” – fuksi

”Hankala sanoa mitään kehittämisestä, koska omalla ryhmällä tapaamisia ei ollut ensimmäisen päivän jälkeen.” -fuksi

Tapaamisten sisällön osalta kaivattiin vieläkin enemmän käytännön vinkkejä opiskeluun ja yliopistossa toimimiseen. Myös tasapaino oikeasti opiskelua koskevien tapaamisten ja enemmän vapaa-aikaan liittyvien tapaamisten välillä mietitytti uusia opiskelijoita. Kaivattiin kampuksella järjestettäviä tilaisuuksia, joissa olisi käsitelty opiskeluun liittyviä asioita ja samalla tutustuttu luontevasti omaan ryhmään. Erityisesti toivottiin, että vapaamuotoista tutustumista voitaisiin järjestää ilman, että mukana olisi alkoholia:

”Olisi hauskaa jos tuutorointi ulottuisi biletyksestä opintoihin asti (esim tuutoriryhmän laskarit erinomainen konsepti)” – fuksi

”Mielestäni tämän vuoden tuutorointi sujui hyvin. Enemmän käytännönvinkkejä voisi tuoda esille. esim. miten tuutorit ovat selvinneet ensimmäisen vuoden, mitä tulisi muistaa, mitkä asiat ovat tärkeitä, muita vinkkejä...” -fuksi

Vanhemmille opiskelijoille toivottiin omaa ryhmää siten, että ohjelma olisi suunniteltu heidän tarpeensa ja toiveensa silmällä pitäen ja tehtävään olisi erityisesti valittu hieman kypsempään ikään ja opinnoissaan pidemmälle ehtinyt tuutori. Toisaalta ryhmäjakoa tehtäessä toivottiin mahdollisuutta valita itse, haluaako osallistua nuoremmille suunnattuun tuutorointiin vai varttuneemmille tai jo tutkinnon suorittaneille suunnattuun tuutorointiin:

”Meille vanhemmille opiskelijoille kannattaisi varmaankin perustaa omat tuutorointiryhmät ja etsiä jotakuinkin samanikäiset vetäjät. Meidän tarpeemme lienevät erilaiset kuin vasta koulunpenkiltä tulleiden. Itse en viitsinyt lähteä parikymppisten porukoihin.” – fuksi

6.5 Tuutoroinnin vahvuudet ja haasteet -vertaistukea ja tiedotusta

Jotta tuutoroinnin kehittämistä voitaisiin suunnitella tehokkaasti, haluttiin selvittää, millaisia ovat tuutoroinnin heikkoudet ja vahvuudet. Kun nämä ovat selvillä voidaan mahdollisia kehitysehdotuksia soveltaa siten, että vahvistetaan hyvä puolia ja pyritään kääntämään haasteet mahdollisuuksiksi.

Tuutoroinnin vahvuuksiksi nousi aineiston perusteella keskeisimmiksi tavoitteiksikin nimetyt käytännöllisen tiedon levittäminen, vertaistuen tarjoaminen ja uusiin opiskelukavereihin tutustuminen. Nämä pyrkimykset onnistuivat hyvin kaikkien mielestä ja niitä osattiin arvostaa kaikkien tuutoroinnin kanssa tekemisissä olevien ihmisten taholta. Tuutorointi nähtiin luontevaksi ja tärkeäksi osaksi opintojen aloittamista. Tuutoroinnista palautetta antaneista tuutorointiin osallistuneista 147:sta fuksista peräti 142 oli sitä mieltä, että tuutorointi helpotti opintojen aloittamista.

> *”Haluaisin kiittää kovasti tuutoreitamme. Ainakin itse koin, että tuutoroinnista oli suurta hyötyä sopeutumisessa yliopistoon ja ryhmäytymisessä. Tuutoriryhmämme on aivan mahtava. Porukassa on muodostunut todellisia kaverisuhteita ja ihmiset viettävät aikaa sekä yliopistolla yhdessä opiskellen että vapaa-ajalla. Ennen opintojen alkua en osannut edes toivoa saavani näin paljon hyviä ystäviä näin nopeasti. Jopa minä, joka en yleensä ole erityisen sosiaalinen, tunnen kuuluvani tähän joukkoon. Tuutorimme hoitivat tuutoroinnin hienosti ja kertoivat opinnoista riittävästi. Oli myös mukavaa tietää saavansa tarvittaessa apua tuutoreilta.” – fuksi*

Haasteeksi tuutoroinnille muodostuu se, miten uudet opiskelijat saadaan vakuuttumaan siitä, että tuutorointiin kannattaa osallistua, vaikka tuntuisikin siltä, että ei halua lähteä juhlimaan. Tämä asettaa haasteen enemmänkin tuutoreille ja tuutoritapaamisten suunnittelulle, jotta löydetään sopiva tasapaino vapaa-ajan ja opiskelua koskevien tapaamisten välillä. Molempia kaivataan ja ne ovat tärkeitä, mutta uusille opiskelijoille pitää syntyä kuva siitä, että tuutorointi on muutakin kuin juhlimista. Tuutoroinnin merkityksen ja tavoitteiden pitäisi selvitä uusille opiskelijoille entistä selvemmin, jotta he olisivat motivoituneita osallistumaan aktiivisesti tuutorointiin. Tässä tiedotuksella ja tuutorien

omalla asenteella ja innostuneisuudella on iso rooli. Tuutorin on myös sisäistettävä roolinsa uuden opiskelijan ohjaajana, eikä toista fuksivuotta viettävänä tuutorina. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, etteikö tuutorikin voisi pitää hauskaa fuksien kanssa.

Tuutoroinnilla on hyvät mahdollisuudet kehittyä entistä paremmaksi, koska se nähdään tärkeäksi koko yliopiston kannalta. Tuutoroinnin kehittäminen edesauttaa sekä tiedekunnan että laitoksen toimintaa saadessaan uudet opiskelijat viihtymään ja sitoutumaan paremmin opiskeluunsa. Kehitystä on myös tapahtunut monella tavalla ja näyttää todennäköiseltä, että sitä tapahtuu myös jatkossa. Laitoksen tuutorivastuuhenkilöt ovat motivoituneita kehittämään tuutorointia, koska se helpottaa heidän työtään opiskelijoiden ohjauksessa jatkossa. Ainejärjestöjen motiivina on hankkia uusia toimijoita järjestöönsä. Hyvät ja onnistuneet fuksitapahtumat ovat avainasemassa tässä. Tiedekunnan motiivina on opiskelijoiden sitouttaminen opintoihinsa ja tietysti se, että opiskelijoilla on käytettävissään heitä varten suunniteltu tukiverkosto.

Toisaalta suuri painoarvo ja arvostus voi muodostua painolastiksi. Tuutoreiden vastuulla on monella laitoksella opiskelijoiden ohjausta ehkä enemmänkin kuin pitäisi. Tuutoreiden vastuulla voi esimerkiksi olla pitää ATK-koulutusta, koska sitä ei ole muualta saatavilla. Ja tämä sen kaiken muun lisäksi, mitä tuutoreilta odotetaan muutenkin. Laitokset luottavat ja antavat tuutoreille paljon vastuuta siihen nähden, minkälaisen korvauksen tuutorit saavat tekemästään arvokkaasta työstä. Tuutoreiden pieni korvaus on palkkakuitinkin mukaan ajateltu kattavan ainoastaan ensimmäisen kuukauden – ja sekin on suhteellisen pitkä aika huomioon ottaen korvauksen koon.

Opiskelijatuutoroinnin kestoksi on määritelty lukuvuoden ensimmäiset viikot. Tyypillisesti toiminta jatkuu tämänkin jälkeen ainakin ainejärjestön järjestön tapahtumien muodossa, mutta opiskelijatuutorointi on tarkoitettu ennen kaikkea orientoivan viikon ja muutaman seuraavan viikon ohjaukseksi. Tämän jälkeen opiskelijoiden ohjaus siirtyy entistä enemmän laitosten vastuulle. Käytännöt tosin vaihtelevat laitoksittain. Esimerkiksi matematiikan ja tilastotieteen laitos tarjoaa ohjaajatuutorointia luontevana jatkona opiskelijatuutoroinnille, maantieteen opiskelijoiden ohjaus jatkuu kurssien puitteissa. Muilla tiedekunnan laitoksilla ohjaus jatkuu HOPS-ohjauksena tai opettajatuutorointina, jonka muodot ja tavoittavuus vaihtelevat. Usein ne riippuvat osittain myös HOPS-ohjaajasta tai opettajatuutorista

persoonana. Siirtymä opiskelijatuutoroinnista muiden ohjausmuotojen piiriin ja niiden välillä ovat tällä hetkellä määritelty epämääräisesti. Tästä syystä laitosten tuutorivastuuhenkilöt olivat huolissaan ohjauskäytäntöjen jatkuvuudesta ja siitä, että opiskelijat kokisivat saavansa riittävästi ohjausta:

> *”Ensimmäisen vuoden jälkeen opiskelijat tekevät toisena opiskeluvuotenaan pääasiassa sivuaineopintoja ja kontakti lähes katkeaa vuodeksi. Sen jälkeen vastuu on erikoistumisalojen lehtoreilla ja professoreilla, yhteistä linjaa tai yhteisiä tapaamisia ei enää ole.” – laitoksen henkilökunta*

Kommunikaatio ja tiedonvälitys ovat tärkeässä asemassa, kun mukana toiminnassa on yhteensä yli sata henkilöä. Tuutorisihteeri, tuutorivastaavat ja laitoksen tuutori-vastuuhenkilöt ovat avainasemassa välittämässä tietoa toimijalta toiselle. Onnistuneen lopputuloksen kannalta on tietysti oleellista, että kaikilla on riittävät ja kattavat tiedot siitä, mitä pitäisi tehdä ja milloin. Tuutorivastaava tiivisti tilanteen seuraavasti:

> *”Kunhan vaan yhteistyö ja kommunikaatio pelaa puolin ja toisin niin saadaan tuleville fukseille motivoitunutta ja laadukasta tuutorointia, ehkä ne siellä lääkiksessä ei kohta jo ihmettelee, missä kaikki Mat-Lu:n fuksit on ;)”*

7 Pohdinta

Aineiston pohjalta hahmottui monipuolinen kuva siitä, mihin suuntaan tuutorointia tulisi kehittää jatkossa matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa. Taulukkoon 5 on SWOT-analyysiä hyväksi käyttäen kerätty tuutoroinnin sisäisiä ja ulkoisia vahvuuksia ja haasteita. Jotta tuutorointi kehittyisi paremmaksi, vahvuuksista täytyy pitää kiinni ja mahdolliset haasteet ottaa huomioon tuutorointia suunniteltaessa.

	Vahvuudet	**Haasteet**
Sisäinen ympäristö	• vertaistuki • käytännöllisen tiedon levitys • pienryhmässä tutustuminen	• jää vain fuksien kanssa bilettämiseksi • fuksien motivointi mukaan toimintaan • tiedotus
Ulkoinen ympäristö	• kaikki pitävät tärkeänä • kehittyy jatkuvasti • ollaan kiinnostuneita kehittämään • sujuva opintojen aloitus	• laitokset jättävät liikaa tuutoreiden vastuulle • opiskelijatuutoroinnin ja muun ohjauksen välinen kuilu • tiedotus

Taulukko 5: Swot-analyysi tuutoroinnista

Tuutoroinnin ehdottomana vahvuutena voidaan pitää sitä, että kaikki pitävät sitä hyödyllisenä, jolloin sen kehittäminen on hyvällä pohjalla. Yliopiston ja tiedekunnan tavoitteissa on kirjattuna tuutorointiin läheisesti liittyviä käsitteitä kuten yhteisöllisyys, ohjaukseen panostaminen ja opiskelijoiden sitouttaminen. Tukea tuutoroinnin järjestämiselle ja kehittämiselle on siis tarjolla monelta taholta. Myös laitostasolla tuutoroinnille annetaan paljon painoarvoa ja sitä pidetään tärkeänä. Tämä tulee pitää mielessä myös jatkossa kun tuutoroinnin kehittämistä suunnitellaan. Tuutoroinnille annetaan paljon painoarvoa ja jatkossa sen arvostusta tulee kehittää edelleen. Positiivinen kehitys kuitenkin ruokkii itseään, kun tuutorit ovat innostuneita ja ottavat työn tosissaan he näyttävät samalla mallia tuleville tuutoreille, jolloin kulttuuri siirtyy luontevasti eteenpäin.

Opiskelijatuutorointi tavoittaa paljon enemmän kuin yliopisto-ohjauksen muodot yleensä. Vertaistuki ja pienen ryhmän muodostama turva ovat ensiarvoisen tärkeitä asioita uuden opiskelijan aloittaessa yliopisto-opintojaan. Toki opintojen aloittaminen ilman tuutoriakin onnistuu, mutta tuutorilta saatava apu ja tuki tekevät aloituksesta oleellisesti helpomman. Vanhempana opiskelijana tuutorilla on myös tuoreessa muistissa omakohtainen kokemus siitä, millaista opintojen aloittaminen oli ja millaisia haasteita siihen liittyi. Tuutori osaa kertoa opinnoista erilaisesta näkökulmasta kuin henkilökunta ja tämän käytännöllisen tiedon välittäminen on yksi tuutoroinnin tärkeimmistä tavoitteista. Sujuva opintojen aloitus on niin uuden opiskelijan kuin tiedekunnankin etu. Opinnoissaan hyvin alkuun päässyt ja yliopisto yhteisöön integroitunut opiskelija tulee todennäköisemmin myös jatkamaan koulutusohjemassaan tutkintoon asti. Tuutoreille tulisikin korostaa uusien opiskelijoiden ryhmäyttämisen ja toisiin tutustumisen merkitystä. Tuutori on auttamassa myös ujompia ja helposti syrjään jääviä ihmisiä alkuun rohkaisemalla heitä tutustumaan samanhenkisiin ihmisiin.

Suuren painoarvon antaminen ja arvostus voi olla myös taakka. Tuutoreiden hartioille kasaantuu helposti liikaa tehtäviä ja vastuuta suhteessa siihen, millaisen koulutuksen ja varsinkin palkan tuutorit työstään saavat. Tuutorin työtehtävien rajaaminen ja selkiyttäminen niin laitoksille, itse tuutoreille kuin uusille opiskelijoillekin on ehdottomasti yksi tuutorikoulutuksen haasteista. Opiskelijatuutoroinnin voi ajatella kattavan vain muutamien ensimmäisten viikkojen ohjauksen. Tämän jälkeen ohjausvastuun tulee siirtyä laitokselle. Laitosten käytännöt vaihtelevat kuitenkin suuresti siinä, miten intensiivisesti ohjausta ja tukea uusille opiskelijoille tarjotaan. Ylipäätään erilaisten tuen ja ohjauksen muotojen tarjonta opiskelijoille tulisi järjestää selvemmin. Jokaisella opiskelijalla tulisi olla selvillä, keneltä hän voi mennä kysymään apua ja millaisissa asioissa. Omakohtainen kokemukseni matematiikan ja tilastotieteen laitoksen järjestelmästä, jossa ohjaajatuutorointi jatkaa luontevalla tavalla siitä, mihin opiskelijatuutorointi jää ja, jossa kaikki tämä ohjaus on linkitetty luontevalla tavalla muuhun ohjaukseen, on ollut hyvä. Vaikkei tuutorointiin osallistuisikaan, ei voi välttyä tietämästä, että sellaista on tarjolla. Siitä, miten tämä ohjaus tulisi kullakin laitoksella toteuttaa, ei tämän tutkimuksen perusteella voida sanoa paljoakaan ilman tarkempaa ohjaukseen keskittyvää jatkotutkimusta. Selvää

kuitenkin on, että tilausta ohjaukselle ensimmäisen vuoden aikana on myös opiskelijatuutoroinnin jälkeen.

Tuutoroinnin kannalta haasteellista on maine, jonka mukaan tuutori viettää toisen fuksisyksyn juhlien ja opinnoista luistaen. Sekä tutkimuksen aineiston että kokemukseni mukaan tästä on enenevässä määrin päästy eroon. Tuutorienkin vastauksista voi päätellä, että he ottavat tehtävänsä vakavasti ja kokevat onnistuneensa uusien opiskelijoiden auttamisessa. Myös uusilta opiskelijoilta tulleen palautteen perusteella tuutorointia arvostetaan. Tutustuminen uusiin ja vanhoihin opiskelijoihin nähtiin tärkeänä osana tuutorointia. Tapaamisia olisi kaivattu enemmän ja niiden toivottiin kattavan entistä enemmän nimenomaan opiskeluun liittyviä kysymyksiä. Alkoholittomia tapahtumia peräänkuuluttivat kaikki eri vastaajaryhmät, jostain syystä niitä ei järjestetä siinä määrin kun tarve vaatisi, vaikka tuutoritkin ovat sitä mieltä, että ne olisivat tarpeellisia. Tässä kohtaa täytyy panostaa koulutuksiin ja siihen, että tuutorit tiedostavat, että alkoholittomia tapaamisia kaivataan ja niiden järjestäminen on jokaisen tuutorin vastuulla.

Ihmisten välinen vuorovaikutus ja tiedonkulku on aina haastavaa. Tuutoroinnin parissa toimii yli sata tuutoria ja yli 600 uutta opiskelijaa. Tiedotuksen ja informaation välityksen tärkeys korostuu kun kyse on näinkin suuresta joukosta ihmisiä. Avainasemassa ovat tuutorivastaavat, jotka välittävät tietoa tuutorisihteeriltä ja laitoksilta tuutoreille, jotka taas tiedottavat edelleen uusille opiskelijoille. Tiedon hukkuminen tai muuttuminen matkalla on suuri riski. Tuutoreiden aktiivinen asenne itse päivittää tietojaan ja tarkistaa asioita, joista heillä ei ole varmaa tietoa, on tärkeää. Tiedotusta hoidetaan ensisijaisesti sähköpostitse, joten sen lukeminen on ehdottoman tärkeää ajan tasalla pysymisen kannalta. Myös uudet opiskelijat toivoivat, että tuutorit voisivat entistä enemmän tiedottaa tapahtumista ja muista asioista ja mahdollisimman hyvissä ajoin.

Tuutoritapaamisten suunnittelu on iso haaste. Tasapainoilu opiskelua ja vapaa-aikaa koskevien tapahtumien välillä ja samalla ryhmän toiveiden huomioon ottaminen ei ole helppoa. Lisäksi tuutoriryhmässä voi olla kovinkin erilaisia ja erilaisilla taustoilla tulleita opiskelijoita. Suunnittelun ja etukäteisvalmistelujen tärkeyttä tulee painottaa tuutoreille, jotta he osaisivat valmistautua tapaamisten järjestämiseen riittävästi. Uusien opiskelijoiden erilaiset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet asettavat haasteita myös sille, miten kaikki

saataisiin aktiivisesti osallistumaan tuutorointiin. Ongelmaksi on osittain muodostunut se, että fuksit eivät tule tuutoritapahtumiin. Tuutoreiden pitäsikin entistä enemmän suunnitella tapaamisia fuksien toiveiden mukaisesti, jotta ne olisivat mahdollisimman hyödyllisiä ja tavoittaisivat mahdollisimman suuren osan uusista opiskelijoista.

Uusille opiskelijoille ei välttämättä muodostu selkeää kuvaa ainakaan heti aluksi siitä, mitä tuutorointi on ja mikä on sen tarkoitus. Tuutorit voisivatkin entistä selkeämmin selittää ensimmäisellä tapaamisella, mistä on kyse. Tällöin uudet opiskelijat voisivat arvioida paremmin, haluavatko he osallistua tuutorointiin ja millä intensiteetillä. Tärkeää on myös se, että tuutori on tavoitettavissa. Vaikkei uusi opiskelija osallistuisikaan tuutorointiin, tieto siitä, että on joku jolta ainakin voi kysyä on helpottava.

Tuutorisihteeri vaihtuu tyypillisesti parin vuoden välein. Tästä syystä jatkuvuus tuutoroinnin järjestämisessä on asia, johon kannattaa kiinnittää huomiota. Jokainen tuutorisihteeri hoitaa työtään omalla tyylillään, mutta karttuneet kokemukset olisi hyvä saada siirtymään seuraajille, jotta samoja asioita ei tarvitsisi miettiä alusta asti joka vuosi. Käytännöt ja kerätty palaute olisi hyvä kerätä yhteen paikkaan siten, että ne olisivat tulevien tuutorisihteereiden käytettävissä. Näin voitaisiin varmistaa, että kokemukset ja ennen kaikkea kehitysehdotukset otettaisiin huomioon seuraavina vuosina ja tuutorointi kehittyisi entistä paremmaksi ja vastaisi uusien opiskelijoiden tarpeita mahdollisimman hyvin. Lisäksi uusilta opiskelijoilta tulisi kerätä palautetta vuosittain, jotta saataisiin tietoa tuutoroinnin onnistumisesta tuutoroitavan näkökulmasta.

Tuutoroinnin vastuullinen järjestäjä on tiedekunta. Kuitenkin tuutoroinnin toteuttamisessa ovat mukana voimakkaasti niin ainelaitokset kuin eri ainejärjestötkin. Tuutorin roolin omaksuminen osana tiedekunnan ja laitosten tavoitteita uusien opiskelijoiden sitouttamista ja toisaalta ainejärjestön rekrytoijana ei välttämättä ole ollenkaan yksinkertaista. Tuutoreiden tulisi asenteeltaan edistää hyvän opiskeluilmapiirin syntymistä laitokselle. Toisaalta tuutoreiden on syytä olla sopivalla tavalla rentoja, jotta ryhmään saadaan luotua hyvä yhteishenki, jolloin uudet opiskelijat voivat tutustua uusiin opiskelukavereihinsa, ja näin muodostaa hyvän ja opiskelua tukevan kaveripiirin.

Ainejärjestöt ovat korvaamaton tuki tuutoritoiminnalle ja järjestävät paljon ohjelmaa syksyn aikana juuri uusia opiskelijoita varten. Tuutoroinnin pitäisi kuitenkin olla muutakin kuin

ainejärjestötoimintaan osallistumista. Ainejärjestötoiminta voi toki toimia luontevana jatkona, kun varsinainen opiskelijatuutorointi syksyn kuluessa pikkuhiljaa loppuu. Tapahtumien suunnittelun ohjaukseen tulee panostaa koulutuksissa, jotta tuutorit tiedostaisivat, että tuutoroinnissa on todella kyse muustakin kuin uusien opiskelijoiden kanssa vapaa-ajan viettämisestä ja että heidän tukeaan ja osaamistaan todella tarvitaan alkuvaiheessa myös itse opintojen aloittamisessa.

Tämän tutkimuksen tulokset sopivat hyvin sosiokonstruktivistiseen käsitykseen siitä, että ihminen rakentaa ajatusmaailmaansa osana sosiaalista ympäristöä. Yliopisto-opiskelun aloittaminen on monelle täysin uusi ympäristö, jonka haltuun ottaminen vaatii monenlaisten taitojen opettelemista. Tuutoreiden tarjoama tuki mahdollistaa sen, että he pystyvät omaksumaan kaiken sen uuden informaation ja käytännöt, mitä yliopisto-opiskelu tuo mukanaan. Lähikehityksen vyöhykkeellä tuettuna tapahtuva oppiminen muuttuu tosiasialliseksi osaamiseksi, ja opiskelija ei enää tarvitse tuutoria hoitaakseen omiin opiskeluihinsa liittyviä asioita. (ks. esim. Kauppila, 2007; Vygotski, 1982)

Pitkethlyn ja Prosserin (2001) neliportaisessa ohjelmassa (ks. luku 2.5) opiskelijatuutoroinnin voidaan tämän tutkimuksen perusteella ajatella vastaavaan useaan kohtaan. Jotta ohjelman kaikki kohdat tulisivat täytetyiksi, tarvitaan kuitenkin tiedekunnan ja laitoksen järjestämää enemmän opintoihin ja sen vaatimien taitoihin suuntatuvaa ohjausta ja tukea. Opiskelijatuutorointi vastaa ensisijaisesti ohjelman kohtiin, jotka käsittelevät fyysiseen ympäristöön, akateemiseen kulttuuriin tutustuttamista ja opiskelijan sitouttamista yliopistoon. Vertaistuen tarjoaminen ja muihin opiskelijoihin tutustuttaminen ovat opiskelijatuutoroinnin keskeisimpitä tavoitteita ja tehtäviä. Opiskelijatuutorit ovat myös omalta osaltaan tutustuttamassa uusia opiskelijoita oman alansa opetus-, opiskelu- ja arviointikäytäntöihin. Opiskelijatuutoreiden näkökulma näihin asioihin on hieman erilainen kuin laitoksen henkilökunnan. Siksi tuutoreilta saatava käytännön ohjaus on arvokasta tietoa opintojaan aloittavalle. Opiskelijatuutorointi tarvitsee rinnalleen kuitenkin laitoksen ja tiedekunnan järjestämää ohjausta ja uusille opiskelijoille tarjottavaa tukea, jotta uusi opiskelija saisi riittävän tuen opintojensa aloittamiselle.

Tämän tutkimuksen kohteena oli syksyn 2011 tuutoritoiminta. Olisi mielenkiintoista tietää, miten se suhtautuu muiden vuosien kokemuksiin ja miten suurta variaatiota tuutoroinnissa

on vuosittain. Tuutoroinnista kerättävä palaute mahdollistaa jatkossa tämän tutkimuksen jatkamisen ja sitä kautta tuutoroinnin toiminta tapojen kehittämisen edelleen. Erityisen mielenkiintoista olisi tutkia, millaisia vaikutuksia esimerkiksi tämän tutkimuksen perusteella tehdyt muutokset, kuten haastattelujen ottaminen osaksi kaikkien aineiden tuutorihakua, ja sen mahdolliset vaikutukset tuutoroinnin onnistumiseen. Lisäksi tutkimusta voisi kohdentaa enemmän siihen, millaisia tapaamisia tuutorit todella järjestävät uusille opiskelijoille. Tässä tutkimuksessa siihen ei juurikaan keskitytty. Toivottavasti seuraavatkin tuutorisihteerit ovat motivoituneita edelleen kehittämään tuutorointia, jotta tähän mennessä useiden vuosien aikana tehty jatkuva kehitystyö jatkuisi ja tulevaisuudessa uudet opiskelijat saavat vähintäänkin yhtä hyvää ja laadukasta apua opintojaan aloittaessaan.

Lähteet

Ansela M., Haapaniemi T. & Jäntti J. (toim.). 2006. Laatunäkökulmia yliopisto-opiskelijan hopsiin. Kuopion yliopisto: Oppimiskeskus. Kuopio.

Aremo N., Kanerva K., Ketola H., Kotajärvi-Söderholm S., Ruohisto J., Siitari S. & Suominen L. 2006. Hops- ohjausjärjestelmän laadun etsintää Helsingin yliopistossa. Teoksessa Laatunäkökulmia yliopisto-opiskelijan hopsiin. 2006. Ansela M., Haapaniemi T., Jäntti J. (toim.). Kuopion yliopisto: Oppimiskeskus. Kuopio

Eriksson I. & Mikkonen J. 2003a. Opiskelijat ja opiskelu yliopistossa. Teoksessa Opiskelun ohjaus yliopistossa. 2003. Eriksson I., Mikkonen J. (toim.). Edita. Helsinki.

Eriksson I. & Mikkonen J. (toim). 2003b. Opiskelun ohjaus yliopistossa. 2003. Edita. Helsinki.

Falchikov N. 2001. Learning together. Peer tutoring in higher education. London: RoutledgeFalmer.

Frimodig M. 1999. Vastuun jakoja. Opintojen alun ohjaus – pimeä putki?. Peda-Forum 1, 23-24.

Hautala T. 2010. Guidance Tutoring — Guidance and Support in the First Steps of Studies. CULMS Newsletter No.1.

Heikkilä A., Mikkonen J., Nieminen J. & Vehviläinen S. 2009. HOPS-ohjaus yliopistossa. Teoksessa Lindblom-Ylänne S., Nevgi A. 2009. Yliopisto-opettajan käsikirja. Helsinki: WSOYpro.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajanvaara P. 1997. Tutki ja kirjoita. Tammi. Helsinki.

Kaartinen M. 15.2.2012. Opiskelijan ensimmäinen vuosi –projekti perustettu. <http://blogs.helsinki.fi/opintosektori/2012/02/15/opiskelijoiden-ensimmainen-vuosi-projekti-perustettu/> (viitattu 10.4.2012)

Kaivola T. & Palo-Kauppi A. (toim.). 2009. Tuhat ja sata maisteria. Opetustoiminnan kehittäminen matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa 2007–2009. Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan julkaisuja 2009:1.

Kauppila R. 2007. Ihmisen tapa oppia. Johdatus sosiokonstruktiiviseen oppimiskäsitykseen. PS-kustannus, Opetus 2000-sarja. Jyväskylä.

Kronholm J., Aremo N. & Kaivola T. 2009. Selvitys vuosina 2005, 2006 ja 2007 Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa aloittaneiden opiskelijoiden opintomenestyksestä. julkaisematon aineisto.

Lindroos J-E. & Lohivesi K. 2004. Onnistu strategiassa. WSOY. Juva.

Lähteinen-Kyykkä M. (toim.). 2007. Uusien opiskelijoiden pienryhmäohjaajan opas. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön oppaita 1.

Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan tavoiteohjelma 2010–2012. 2010. <http://www.helsinki.fi/ml/hallinto/tavoiteohjelma.pdf> (viitattu 20.9.2011)

Matematiikan ja tilastotieteen laitos. Ohjaajatuutorointi. <http://wiki.helsinki.fi/display/mathstatOpiskelu/Ohjaajatuutorointi> (viitattu 20.9.2011)

Mikkonen J. & Eriksson I., Jyry P. 2003. Mitä on opintojen ohjaus yliopistossa? Teoksessa opiskelun ohjaus yliopistossa. 2003. Eriksson I., Mikkonen J. (toim.). Edita. Helsinki.

Nevgi A. & Lindblom-Ylänne S. 2009. Oppimisen teoriat. Teoksessa Lindblom-Ylänne S., Nevgi A. 2009. Yliopisto-opettajan käsikirja. Helsinki: WSOYpro.

Pitkethly, A. & Prosser, M. (2001). The first year experience project: A model for university-wide change. Higher Education Research & Development, 20(2), 185–198.

Tilastoja päävalinnasta 2009. Helsingin yliopisto matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta. julkaisematon aineisto.

Tilastoja päävalinnasta 2010. Helsingin yliopisto, matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta. julkaisematon aineisto.

Tilastoja päävalinnasta 2011. Helsingin yliopisto, matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta. julkaisematon aineisto.

Rauste-von Wright M. & von Wright J. 1994. Oppiminen ja koulutus, WSOY. Helsinki

Repo S. 2010. Yhteisöllisyys voimavarana yliopisto-opetuksen ja – opiskelun kehittämisessä. Yliopistopaino. Helsinki

Topping, K. J. (1996). The effectiveness of peer tutoring in further and higher education: A typology and review of the literature. Higher Education, 32, 321–345.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino. Jyväskylä.

Vygotski L. 1982. Ajattelu ja kieli. Weilin+Göös. Espoo.

Liitteet

Liite 1 : Tuutorivastaaville esitetyt kysymykset

Kuvaile tyypillistä oman oppiaineesi tuutoria. Nimeä esimerkiksi ominaisuuksia, vahvuuksia ja mahdollisia heikkouksia sekä asemaa laitoksella ja oppiaineessa.

Mitä tuutorit yleensä tekevät fuksien kanssa?

Miten oman aineesi tuutorointi eroaa kokemuksesi mukaan muiden aineiden tuutoroinnista?

Mitkä ovat mielestäsi tuutoroinnin keskeiset tavoitteet?

Jos saisit päättää, miten Sinä kehittäisit tuutorointia? Pohdi ainakin hakuprosessia, koulutuksia ja yhteistyötä esimerkiksi laitoksen kanssa.

Mitä muuta haluat kertoa tuutoroinnista?

Liite 2: Laitoksilla tuutoroinnista vastaaville esitetyt kysymykset

Mitkä ovat mielestäsi tuutoroinnin keskeiset tavoitteet?

Miten ja minkälaista yhteistyötä laitos tekee tuutoreiden kanssa?

Minkälainen on opiskelijatuutoroinnin rooli laitoksellaanne? Oletko tyytyväinen siihen?

Miten kehittäisit tuutorointia jatkossa?

Liite 3: Tuutorointisuunnitelman ohje

TUUTOROINTISUUNNITELMA OHJEET

Kirjoita suunnitelmaan oma nimesi!

Tuutorointisuunnitelma koostuu kahdesta osasta. Toinen osa on kalenteri, joka olisi tarkoitus rakentaa niin, että sen voi jakaa fukseille ensimmäisessä tapaamisessa. Toinen osa on kalenteria täydentävä selitysosa, jossa kerrot, miksi kalenteri muodostui sellaiseksi kuin olet sen rakentanut.

Mitä huolellisemmin teet suunnitelman nyt, sen helpompi syksyllä on toimia tuutorina!

Suunnitelman apuna voit käyttää myös YTHS:n Pienryhmäohjaajan opasta (http://www.yths.fi/filebank/376-Pienryhmaohjaajan_opas.pdf) sekä Nyytin Internet-sivuja ”Tukea tuutoreille” (http://www.nyyti.fi/tietoa/tuutoriopas/) sekä tuutorikoulutuksessa saamiasi ajatuksia ja toki aikaisempaa kokemusta ja näkemystä. Liitteenä on myös HYY:n ja tiedekunnan tarjoamaa materiaalia, joita voit hyödyntää

TUUTOROINTIKALENTERI

Tuutorointikalenterin tekemisen tavoitteena on saattaa kaikki tuutorit hyvissä ajoin ajan tasalle ennen syksyn tapahtumia. Mikäli toimit yhdessä tuutoriparin kanssa, kirjoittakaa kalenteri yhdessä ja merkitkää molempien nimet kalenteriin. Huomioi, että kalenteri saa lopullisen muotonsa vasta tuutoroinnin kuluessa, kun muokkaat sitä sopimaan juuri omalle ryhmällesi. Varaudu siis muutoksiin.

Tee kalenteristasi sellainen, että voit jakaa sen ensimmäisessä tapaamisessa omalle ryhmällesi. Tiedekunta velvoittaa tuutoria järjestämään **vähintään viisi** tapaamista, joten ainakin niin monta sinun järjestämääsi tuutorointitapaamista kalenterista on löydyttävä! Enemmänkin toki saa järjestää ja se on jopa suotavaa.

Kalenterista on hyvä löytyä ainakin seuraavat asiat:

1. Omat yhteystietosi
2. Kaikki laitoksesi järjestämät orientoivat tilaisuudet
    - Tuutoriryhmiin jako tapahtuu ensimmäisessä laitoksen järjestämässä tilaisuudessa
3. Ainejärjestön järjestämä ohjelma ainakin ensimmäisten viikkojen ajalta
    - On hyvä lisätä myös muiden ainejärjestöjen tapahtumia, esim Ex-tempore
4. Muut orientoivalla viikolla ja muutamalla seuraavalla järjestettävät tapahtumat
    - esimerkiksi rehtorinkättely, avajaiskarnevaalit, jne.
5. Sinun järjestämäsi tuutoritapaamiset
    - Milloin, missä ja mitä aiotte tuutoriryhmänne kanssa tehdä
    - Mieti ainakin seuraavat asiat:
        - Kampukseen tutustuminen (Kumpula ja keskusta, mahdollisesti myös muut)
        - Opiskelijapalveluihin tutustuminen (laitoksen ja tiedekunnan opiskelijaneuvonta)
        - Opiskelijakortin hankkiminen
        - Tvt-startti- ja tentti (miten laitoksellanne toimitaan?)
        - Fuksien lukujärjestyksen laatiminen ja kursseille/laskuharjoituksiin ilmoittautuminen
        - Kirjastokäynnit (Kumpulan tiedekirjasto, keskustan opiskelijakirjastot)
        - Tutustuminen opinto-oppaaseen
        - Unicafe-vierailut

Pyri suunnittelemaan mahdollisimman monipuolisia tapaamisia, jotka kattaisivat mahdollisimman hyvin erilaisten fuksien toiveita ja tarpeita.

SELVITYSOSA

Kerro tarkemmin ainakin viidestä suunnittelemastasi tuutoritapaamisesta kustakin tarkemmin ainakin seuraavia asioita:

1. Mikä on tapaamiskerran tarkoitus ja mitkä ovat sen tavoitteet?
2. Mitä tapaamisen aikana tapahtuu ja kuinka kauan se kestää?
3. Missä se järjestetään?
4. Mikä on sinun roolisi tapaamisessa?
5. Miten saat fuksisi tulemaan paikalle?
6. Mitä materiaaleja tarvitset mukaan tapaamiseen?
7. Mitä asioita on otettava huomioon tapaamisen järjestämisessä?

Vastaa kysymyksiin useammalla kuin yhdellä sanalla.

Palauta suunnitelmasi tuutorisihteerille osoitteeseen **ml-tuutorisihteeri@helsinki.fi** viimeistään **perjantaina 12.8.2011**.

Liite 4: Taustatietolomake tuutoriryhmiin jakoa varten

Nimi: _____

	Kyllä	Ei
Pääkaupunkiseutu on minulle tuttua jo entuudestaan	☐	☐
Tämä on ensimmäinen korkeakoulututkintoni	☐	☐
Opiskelen todennäköisesti ensi vuonna edelleen täällä	☐	☐
Olen opettajalinjalla tai aion hakea sinne	☐	☐
Jag vill ha en svenskspråkig tutor	☐	☐

Olen syntynyt -1980 ☐

1981-1989 ☐

1990- ☐

Liite 5: Tuutoriraportti, e-lomake

Hyvä tuutori!

Tämä on tuutorina toimimisesi viimeinen virallinen vaihe. Täytettyäsi tämän lomakkeen ja palautettuasi palkkiolomakkeen tuutorisihteerille olet suorittanut tuutorin velvollisuutesi.

Käytän tänä vuonna tuutoriraportilla kerättyä aineistoa Pro gradu -tutkielmani aineistona, joten pyydän, että täytät raportin ajatuksella. Tuloksia käytetään tiedekunnan opetuksen ja ohjauksen kehittämiseen.

Palauta raportti viimeistään 9.10.2011 mennessä! Muistathan palauttaa myös palkkiolomakkeen ja verokortin tiedekunnan kansliaan!

Kiitos loistavasta tuutoroinnista kaikille!

Eeva Miettinen

Tuutorisihteeri

Tuutorointiraportti

Perustiedot

Täytä nämä tiedot huolella, työtodistus lähetetään tässä ilmoittamaasi osoitteeseen.

Nimi

Osoite

Postinumero

Postitoimipaikka

Opiskelijanumero

Henkilötunnus

Aloitusvuosi nykyisessä koulutusohjelmassasi

Koulutusohjelmani on

- [ ] geologian
- [ ] fysikaalisten tieteiden
- [ ] kemian
- [ ] maantieteen
- [ ] matematiikan
- [ ] tietojenkäsittelytieteen
- [ ] tilastotieteen

Seuraava >>

Tuutorointiraportti

Tuutoriryhmä

	yksin	parin kanssa	ryhmässä	Kenen/keiden kanssa?
Toimin tuutorina	○	○	○	

Toimin tuutorina.. ensimmäistä kertaa

Kuinka monta fuksia tuutoriryhmääsi kuului alunperin?

Ryhmä oli mielestäni Sopivan kokoinen

Kuinka aktiivisesti fuksit osallistuivat tuutoriryhmän toimintaan? Lähes kaikki osallistuivat aktiivisesti

Kuvaile ryhmääsi. Millaisia erityispiirteitä ryhmässäsi oli (esimerkiksi tietty pääaine, opettajia tms.)?

<< Edellinen | Seuraava >>

Sivu 2 / 7

Tuutorointiraportti

Tuutoriryhmiin jako

Tänä vuonna tuutoriryhmiin jakoa uudistettiin. Seuraavassa osiossa kysytään palautetta siitä, kuinka hyvin se onnistui.

Mielestäni jako oli -Valitse tästä-

Ajatukisa, kehitysideoita jatkoa varten?

<< Edellinen | Seuraava >>

Sivu 3 / 7

Tuutorointiraportti

Tuutoritapaamiset

Valitse mielestäsi parhaiten onnistunut järjestämäsi tuutoritapaaminen. Vastaa sen tapaamisen osalta seuraaviin kysymyksiin.

Mitkä olivat tapaamisen tarkoitus ja tavoitteet ja kuinka hyvin ne onnistuivat?

Arvioi miksi juuri tämä tapaaminen onnistui niin hyvin? Mitkä olivat keskeisimmät vaikuttavat tekijät?

Aina kaikki ei onnistu, mutta opiksi voi ottaa.

Oliko joku järjestämäsi tapaaminen sellainen, että tekisit nyt asiat toisin? Miten kehittäisit tapaamisita niin, että se toimisi paremmin?

Järjestitkö fukseille yhtään alkoholitonta tapaamista? Jos järjestit niin mitä ja missä, jos et niin miksi?

Mitä seuraavista asioista käsittelitte tuutoroinninn yhteydessä?

- [ ] Kirjasto
- [ ] Ruokailu Unicafessa
- [ ] UniSprot
- [ ] YTHS
- [ ] Matkakortti
- [ ] Opiskelijakortti, Lyyra
- [ ] HOPS
- [ ] Etappi
- [ ] Opintotuki
- [ ] Tutkintorakenne
- [ ] Ensimmäisen vuoden kurssit
- [ ] Laskareita tms. harjoituksia
- [ ] Ainejärjestöä
- [ ] Opintoneuvontaa
- [ ] Sivuaineita
- [ ] HOAS
- [ ] Osakunnat
- [ ] Bileet
- [ ] Alkoholia osana opiskelijaelämää
- [ ] Valmistumista
- [ ] Töiden tekoa
- [ ] HYY
- [ ] Muun opiskelupaikan hakemista
- [ ] TVT-ajokortti
- [ ] ATK-luokat
- [ ] AD-tunnukset
- [ ] Kandintyö
- [ ] Tentit
- [ ] Kieliopinnot
- [ ] Keskustakampus
- [ ] Muu kuin kumpulan tai keskustan kampus
- [ ] Kävimme HYY-kierroksella

Aiotko vielä järjestää tuutoritapaamisia? Kyllä

<< Edellinen | Seuraava >>

Tuutorointiraportti

Minä tuutorina

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä	Miksi eri mieltä?
Pidin tuutorina toimimisesta	○	○	○	○	
Suosittelisin tuutorointia muille	○	○	○	○	
Opin jotain uutta	○	○	○	○	
Sain riittävästi tukea tuutorina toimimiseen	○	○	○	○	
Tuutorikoulutuksista oli minulle hyötyä	○	○	○	○	
Osasin vastata fuksien esittämiin kysymyksiin	○	○	○	○	
Osasin mielestäni antaa fukseille riittävästi tukea	○	○	○	○	
Osasin ottaa huomioon fuksien erilaiset tarpeet	○	○	○	○	
Olin mielestäni hyvä tuutori	○	○	○	○	
Haen ensi vuonna uudestaan tuutoriksi	○	○	○	○	
Mielestäni oli mukava toimia tuutoriryhmän vetäjänä	○	○	○	○	
Toisten tuutoreiden kanssa oli helppo tehdä yhteistyötä	○	○	○	○	

Tuutorina tein yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa:

- ☐ Oman pääainelaitokseni kanssa
- ☐ Tiedekunnan kanssa
- ☐ Ainejärjestön kanssa
- ☐ Tuutorivastaavien kanssa
- ☐ Oman oppiaineen muiden tuutoreiden kanssa
- ☐ Muiden oppiaineiden tuutoreiden kanssa
- ☐ HYY:n kanssa
- ☐ Jokin muu taho

Jos vastasit "Jokin muu taho" niin mikä.

<< Edellinen | Seuraava >>

Sivu 5 / 7

Tuutorointiraportti

Tuutorointi tulevaisuudessa

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Tuutorikoulutus on mielestäni riittävän kattava	○	○	○	○
Tuutorikansio oli tarpeellinen	○	○	○	○
Tuutorivastaavat hoitivat hommansa hyvin	○	○	○	○
Mielestäni tuutorit valittiin oikeudenmukaisesti	○	○	○	○
Tuutoreita oli sopiva määrä	○	○	○	○
Vanhoilta tuutoreilta sai tarpeeksi vinkkejä	○	○	○	○
Tuutorina minulla on mahdollisuuksia vaikuttaa	○	○	○	○
Tuutoreiden mielipidettä kuunnellaan laitoksella	○	○	○	○
Tuutorikoulutukselle asettamani odotukset toteutuivat	○	○	○	○
Minulla on selkeä kuva siitä, mitkä ovat tuutorin tehtävät	○	○	○	○
Jatkossa tuutorit tulisi haastattella hakuvaiheessa	○	○	○	○
Mielestäni vanhemmilla opiskelijoilla tulisi olla oma tuutori	○	○	○	○

Miten sinä kehittäisit tuutorikoulutusta tulevaisuudessa?

Miten sinä kehittäisit ainejärjestön ja tuutoreiden yhteistyötä tulevaisuudessa?

Miten sinä kehittäisit laitoksen väen ja tuutoreiden yhteistyötä tulevaisuudessa?

Terveisiä tuutorivastaaville!

Vapaa sana, ruusuja ja risuja!

<< Edellinen | Seuraava >>

Kiitos vastauksistasi!

Liite 6: Fuksipalaute, e-lomake

Tuutoroinnin palaute uusille opiskelilijoille

Jokainen ensimmäisen vuoden opiskelija saa opiskelijatuutorin, joka auttaa opintojen alkuvaiheessa. Tällä lomakkeella on tarkoitus kerätä palautetta opiskelijatuutoroinnista ja kehittää sitä entistä paremmaksi.

TUUTORIPALAUTE

Sukupuoli

- Nainen
- Mies

Syntymävuosi

Koulutusohjelmani on

- geologian koulutusohjelma
- fysikaalisten tieteiden koulutusohjelma
- kemian koulutusohjelma
- maantieteen koulutusohjelma
- matematiikan koulutusohjelma
- tietojenkäsittelytieteen koulutusohjelma
- tilastotieteen koulutusohjelma

Ketkä olivat tuutorisi

* Osallistuin tuutorointiin --Valitse tästä--

Valitse väittämiin mielestäsi sopivin vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä	Miksi?
Tuutoroinnista on mielestäni hyötyä					
Tuutoriryhmä oli sopivan kokoinen					
Tuutorini olivat asiansa osaavia					
Tuutoroinnissa käsiteltiin mielestäni oikeita asioita					
Tuutorit järjestivät mielestäni sopivasti tapaamisia					
Aion hakea itse tuutoriksi ensi keväänä					
Tutustuin tuutoroinnin kautta uusiin ihmisiin					
Tuutorointi helpotti opintojen aloittamista					

Miten kehittäisit tuutorointia jatkossa?

Mitä muuta haluat kertoa tuutoroinnista?

TIETOJEN LÄHETYS

Tallenna

© Eduix Oy